

Załącznik nr 1
do Uchwały Rady Gminy Lubicz
nr XXXII/370/2013
z dnia 22 lutego 2013 roku

Strategia Rozwoju Gminy Lubicz na lata 2013-2020

OPRACOWANIE:

Jacek Błażejowski
Agnieszka Syrocka-Sijka
Maria Wykrzykowska-Murawska

DORFIN Spółka z o.o. / ul. Głowackiego 20 / 87-100 Toruń
tel. +48 56 657 55 91 / fax. +48 56 475 45 47 / sekretariat@dorfin.pl / www.dorfin.pl

Lubicz, grudzień 2012r.

Spis treści

Spis treści	2
1. Założenia metodologiczne	3
1.1. Zasięg terytorialny strategii	3
1.2. Okres objęty strategią.....	3
1.3. Metody pracy nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii rozwoju.....	3
2. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej.....	6
2.1. Położenie geograficzne, ludność, powierzchnia	6
2.2. Środowisko przyrodnicze i uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego	12
2.3. Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura	19
2.4. Gospodarka.....	34
2.5. Sfera społeczna	43
2.6. Wnioski z przeprowadzonej diagnozy	51
3. Analiza SWOT	54
4. Kierunki rozwoju.....	58
4.1. Obszary problemowe	58
4.2. Cele rozwoju gminy	60
5. Planowane przedsięwzięcia	62
6. Spójność kierunków rozwoju gminy i planowanych przedsięwzięć z dokumentami programowymi i planistycznymi.....	66
7. System wdrażania, sposoby monitorowania i kontroli.....	70
Spis tabel.....	72
Spis wykresów	72
Spis rysunków	73
Spis zdjęć	73

1. Założenia metodologiczne

1.1. Zasięg terytorialny strategii

Gmina Lubicz leży w środkowej części województwa kujawsko-pomorskiego w powiecie toruńskim. Jednostką administracyjną obsługującą Gminę jest Urząd Gminy Lubicz mieszczący się przy ul. Toruńskiej 21, 87-162 Lubicz.

1.2. Okres objęty strategią

Okres objęty strategią dotyczy perspektywy na lata 2013-2020.

1.3. Metody pracy nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii rozwoju

Niniejszy dokument został opracowany na zlecenie Gminy Lubicz przez firmę Dorfin sp. z o.o. Przy opracowywaniu strategii wykorzystane zostały narzędzia i założenia metod planowania strategicznego, takich jak: metoda ekspercka i uspołeczniona, analiza SWOT, metoda aktywnego planowania strategicznego oraz metody pośrednie – technika „burzy mózgów”, warsztaty planowania strategicznego, konsultacje społeczne.

Pomoc ze strony władz gminy w zbieraniu i kompletowaniu materiałów umożliwiła przeprowadzenie analizy stanu faktycznego, pozwalając na opracowanie części diagnostycznej dokumentu.

W pracach nad niniejszym dokumentem brała udział grupa osób z obszaru gminy (zarówno mieszkańcy gminy, przedsiębiorcy, jak i lokalni inicjatorzy społeczni), której pomysły i wiedza zostały wykorzystane przy opracowywaniu niniejszego dokumentu. Zespół reprezentujący ogół mieszkańców gminy pod nadzorem ekspertów zewnętrznych opracował analizę SWOT, określił kierunki rozwoju oraz dokonał wyboru przykładowych zadań, które powinny zostać zrealizowane w okresie obowiązywania nowej strategii.

Aktywny udział przedstawicieli gminy we wszystkich pracach nad przygotowaniem strategii zapewnił poczucie lokalnej własności tego dokumentu

i reprezentacji interesów społeczności gminnej. Spełniono w ten sposób, istotne z punktu widzenia planowania strategicznego, kryterium zgody i reprezentacji społecznej. Jednocześnie pozwala to mieć nadzieję, iż jej realizacją będą żywo zainteresowane wszystkie najważniejsze ugrupowania polityczne, społeczne i gospodarcze.

Tabela 1. Wykaz osób uczestniczących w pracach nad opracowaniem Strategii rozwoju Gminy Lubicz

Lp.	Imię i nazwisko
Zespół tematyczny nr 1: Gospodarka i środowisko przyrodnicze Moderator: Maria Wykrzykowska-Murawska	
1	Anzel Donacjusz
2	Ardanowska Marlena
3	Błaszczyk Maria
4	Gryciuk Teresa
5	Hercka Andrzej
6	Jaworski Adam
7	Knieć Wojciech
8	Korpalski Ryszard
9	Korzeniewska Sławomira
10	Nadolski Jarosław
11	Peregonczuk Aldona
12	Pilewski Marek
13	Smoliński Kazimierz
14	Subocz Dariusz
15	Wojciechowska Danuta

Zespół tematyczny nr 2 Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura Moderator: Jacek Błażejewski	
1	Buczeń Grażyna
2	Falk Jarosław
3	Falkowska Mariola
4	Górski Mirosław
5	Janiaczyk-Dąbrowska Agnieszka
6	Kawczyński Waldemar
7	Krzyżanowski Andrzej
8	Kwiatkowski Bernard
9	Olszewski Marek
10	Pich Tomasz
11	Staniszewska Danuta
12	Syroka Leszek
13	Wardalińska Maria
14	Wiśniewski Roman
15	Wroniecka Karina
Zespół tematyczny nr 3 Sfera społeczna Moderator: Agnieszka Syrocka-Sijka	
1	Anzel Hanna
2	Barcikowski Zbigniew
3	Bogdanowicz-Kopeć Brygida
4	Czarnecka Maria
5	Fijałkowska Ewa
6	Gachewicz Iwona
7	Geras Wiesława
8	Klawińska Teresa
9	Marcinkowska Mariola
10	Robaczewska Marzena
11	Seweryn Elżbieta
12	Sikorska Anna
13	Vaterkowski Andrzej
14	Zwolankowski Andrzej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie list obecności na warsztatach planowania strategicznego.

2. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej

2.1. Położenie geograficzne, ludność, powierzchnia

Gmina Lubicz położona jest w środkowej części województwa kujawsko-pomorskiego, w centrum powiatu ziemskiego toruńskiego. Gmina Lubicz zajmuje 8,6% powierzchni powiatu. Obszar gminy ma nieregularny kształt, rozciąga się wzdłuż osi północ – południe.

Gmina Lubicz graniczy z następującymi gminami:

- w obrębie powiatu toruńskiego z gminami: Łysomice, Obrowo, Wielka Nieszawka;
- w obrębie powiatu golubsko-dobrzyńskiego z gminami: Kowalewo Pomorskie, Ciechocin;
- z miastem Toruń, stanowiącym samodzielny powiat grodzki.

Na rysunku 1 przedstawiono Gminę Lubicz na tle województwa.

Rysunek 1. Gmina Lubicz na tle województwa

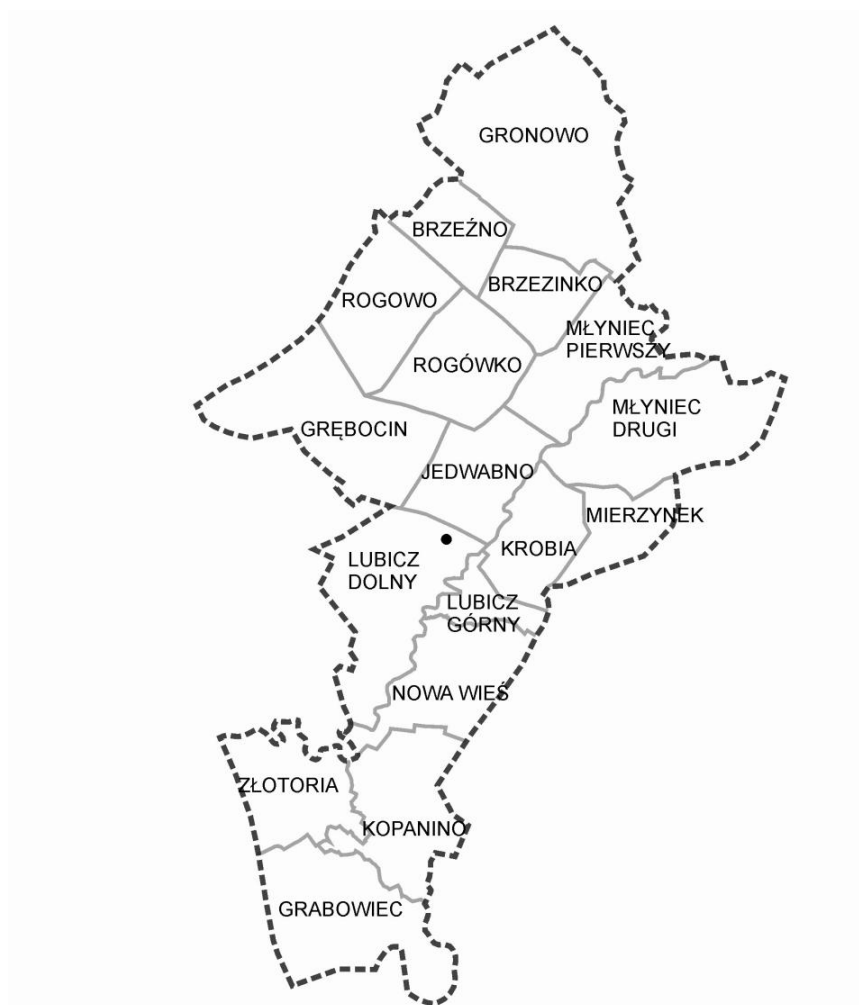

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubicz.

Centrum administracyjno-usługowym gminy jest wieś Lubicz Dolny.

Strukturę gminy stanowi 17 sołectw obejmujących 19 miejscowości (18 obrębów geodezyjnych). Podział administracyjny gminy na sołectwa przedstawia rysunek 2.

Rysunek 2. Podział administracyjny gminy na sołectwa

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Lubicz.

Sołectwa na terenie Gminy Lubicz tworzą wsie:

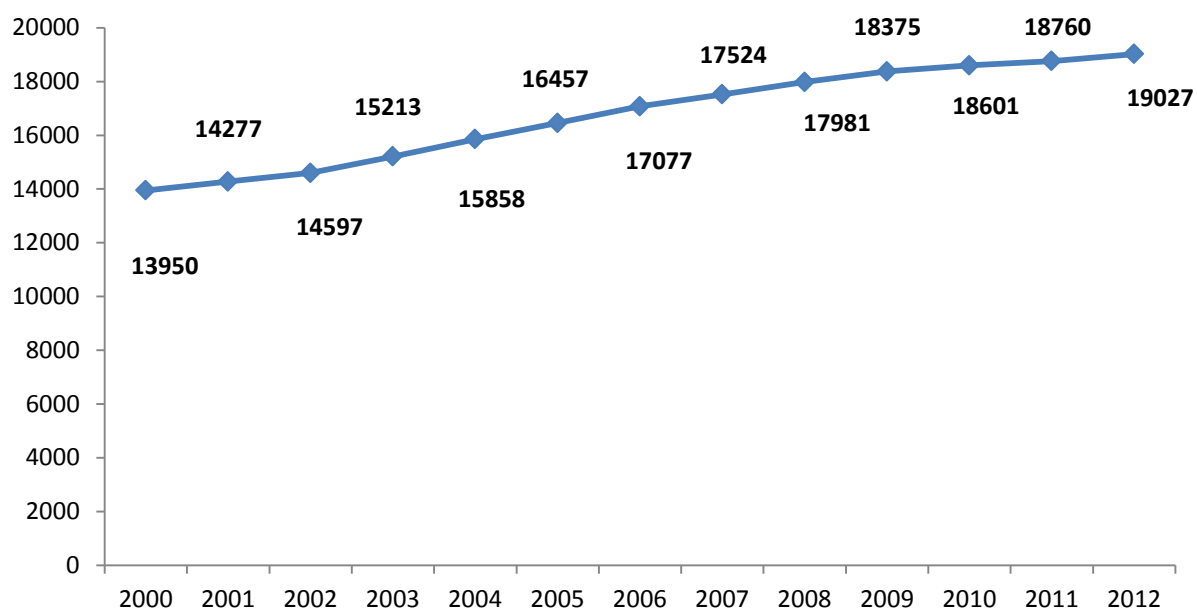
- Brzezinko,
- Brzeźno,
- Grabowiec,
- Grębocin,
- Gronowo (razem ze wsią Gronówko),
- Jedwabno,
- Kopanino,
- Krobia,
- Lubicz Górny,
- Lubicz Dolny,
- Mierzynek,
- Młyniec Pierwszy,
- Młyniec Drugi (razem ze wsią Józefowo),
- Nowa Wieś,
- Rogowo,
- Rogówko,
- Złotoria.

Obszar Gminy Lubicz zajmuje powierzchnię 106 km² i stanowi przestrzeń o zróżnicowanym użytkowaniu i dość znacznym stopniu urbanizacji. Pod względem powierzchni stanowi on jedną z najmniejszych gmin wiejskich w powiecie toruńskim.

Pod względem liczby ludności gmina zajmuje pierwszą lokatę - według informacji Urzędu Gminy w Lubiczu, w dniu 1 grudnia 2012r. gminę zamieszkiwało 19 027 osób.

W latach 2000 – 2011 liczba ludności gminy sukcesywnie rosła, co prezentuje wykres 1. Największe przyrosty liczby ludności wystąpiły w latach 2003 – 2006, średnio 610 osób rocznie, natomiast od 5 lat przyrosty te są coraz mniejsze i wynoszą średnio 330 osób rocznie.

Wykres 1. Liczba ludności Gminy Lubicz w latach 2000-2012*

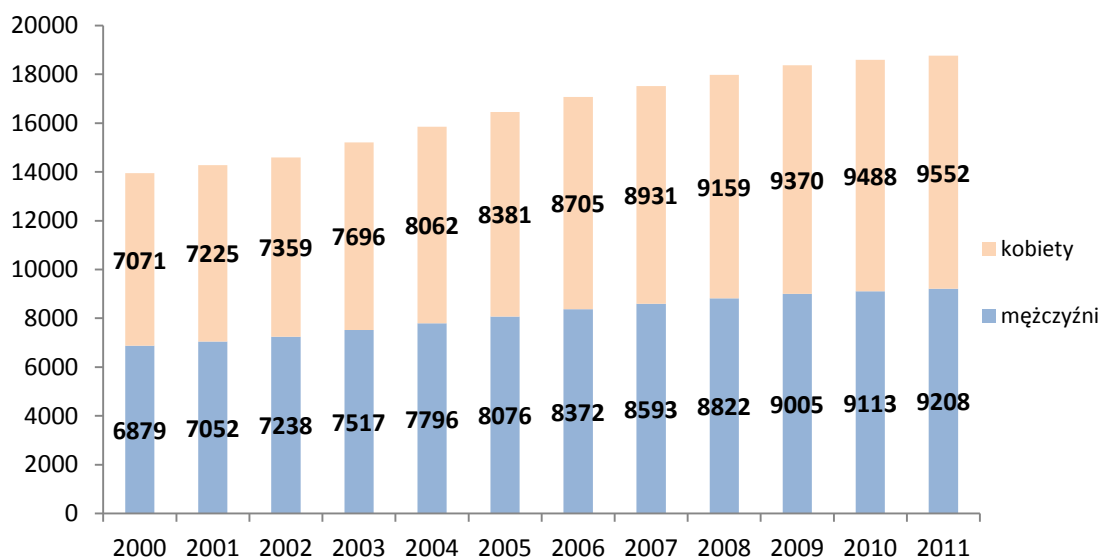

*Rok 2012 – dane na dzień 01 grudnia.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lubicz.

Według danych Urzędu Gminy Lubicz, w ogólnej liczbie ludności występuje nieznaczna nadwyżka liczby kobiet (ok. 51%) nad mężczyznami (ok. 49%).

Wykres 2. Liczba ludności Gminy Lubicz w latach 2000-2011 w podziale ze względu na płeć

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lubicz.

Pod względem liczby osób zamieszkujących na terenie poszczególnych miejscowości występuje bardzo duże rozproszenie. W analizowanym okresie największa liczba osób zamieszkiwała Lubicz Górny, Lubicz Dolny i Grębocin, natomiast najmniejsza liczba osób mieszkała w Gronówku i Józefowie. Odsetek ludności zamieszkującej poszczególne miejscowości prezentuje tabela 2.

Tabela 2. Średni udział procentowy liczby ludności w poszczególnych miejscowościach w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Lubicz

Miejscowość	Średnia z lat 2000-2011 (w %)
Brzezinko	1,59
Brzeźno	2,24
Grabowiec	3,90
Grębocin	13,46
Gronowo	5,14
Gronówko	0,92
Jedwabno	2,45
Józefowo	0,85
Kopanino	1,31
Krobia	6,53
Lubicz Dolny	14,95
Lubicz Górny	20,61
Mierzynek	1,62
Młyniec Drugi	2,86
Młyniec Pierwszy	3,38
Nowa Wieś	1,78
Rogowo	2,05
Rogówko	3,67
Złotoria	10,68
Razem	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lubicz.

W tabelach 3-5 przedstawiono liczbę ludności Gminy Lubicz w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny.

Tabela 3. Liczba ludności Gminy Lubicz w wieku przedprodukcyjnym

Rok	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2000	3 510	1 717	1 793
2005	3 551	1 782	1 769
2010	3 910	2 021	1 889
2012	3 968	2 076	1 892

Źródło: Dane Urzędu Gminy Lubicz.

Tabela 4. Liczba ludności Gminy Lubicz w wieku produkcyjnym

Rok	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2000	9 096	4 740	4 356
2005	11 438	5 834	5 604
2010	12 926	6 553	6 373
2012	13 065	6 666	6 399

Źródło: Dane Urzędu Gminy Lubicz.

Tabela 5. Liczba ludności Gminy Lubicz w wieku poprodukcyjnym

Rok	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
2000	1 344	422	922
2005	1 468	460	1 008
2010	1 765	539	1 226
2012	1 972	588	1 384

Źródło: Dane Urzędu Gminy Lubicz.

Z danych wynika, że największy odsetek mieszkańców Gminy Lubicz stanowią osoby w wieku produkcyjnym (ok. 69%), następnie w wieku przedprodukcyjnym (ok. 21%) i w wieku poprodukcyjnym (ok. 10%). W przedziale osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym występuje niewielka nadwyżka liczby mężczyzn nad kobietami (51% mężczyzn i 49% kobiet). Odmienna sytuacja występuje wśród

mieszkańców gminy w wieku poprodukcyjnym - zauważalna jest widoczna nadwyżka liczby kobiet nad mężczyznami (30% mężczyzn i 70% kobiet).

Przyrost naturalny w Gminie Lubicz jest dodatni i wynosi średnio ponad 100 osób/rok.

Saldo migracji jest również dodatnie i wynosi średnio 135 osób/rok.

2.2. Środowisko przyrodnicze i uwarunkowania ochrony środowiska naturalnego

Rzeźba terenu

Pod względem fizycznogeograficznym obszar Gminy Lubicz leży w obrębie trzech jednostek:

- 1) Kotliny Toruńskiej - południowa część gminy,
- 2) Pojezierza Chełmińskiego - północno-zachodnia część gminy,
- 3) Doliny Drwęcy - wschodnia część gminy.

Według podziału na regiony naturalne, obszar gminy znajduje się w obrębie Równiny Chełmżyńskiej, Pagórków Wąbrzeskich, Doliny Środkowej i Dolnej Drwęcy oraz Wydm Toruńskich.

Na terenie gminy przeważają dwa podstawowe typy krajobrazu, wysoczyzny morenowej i krajobrazu dolinnego rzek Wisły i Drwęcy. Wysoczyzna morenowa jest przeważnie płaska lub lekko falista, zbudowana z gliny i piasków zwałowych. Od północnego-wschodu wysoczyzna morenowa graniczy z obszarem sandrowym.

Najwyżej położony punkt na terenie gminy wznosi się 106,7 m n.p.m. (w rejonie wsi Gronowo), zaś najniżej położony znajduje się przy ujściu Drwęcy do Wisły 36,2 m n.p.m.

Główne formy użytkowania terenu to użytki rolne (szczególnie w północnej części gminy), łąki i pastwiska oraz lasy. Pozostałe formy użytkowania terenu stanowią: zabudowa zwarta, skupiona w największych miejscowościach oraz zabudowa rozproszona, drogi, urządzenia techniczne i wody powierzchniowe.

Gmina Lubicz jest zasobna w surowce mineralne, w szczególności kruszywa naturalne. Udokumentowane złoża kruszywa znajdują się w rejonie wsi Młyniec, Mierzynek i Józefowo. Kruszywo jest w kilku miejscach eksploatowane na skalę przemysłową. Zasoby kruszywa (udokumentowane i perspektywiczne) ocenia się na ponad 5 mln ton.

Zdjęcie 1. Zdjęcie miejscowości Grębocin z lotu ptaka

Źródło: Urząd Gminy Lubicz.

Szata leśna

Lasy na terenie Gminy Lubicz zajmują powierzchnię 1904 ha (ok. 18 % powierzchni gminy) i rozmieszczone są nierównomiernie. Znajdują się głównie w południowej części gminy w rejonie Grabowca, Kopanina i Nowej Wsi oraz w północnej części gminy w rejonie Gronowa i Gronówka. Większość lasów to lasy państwowe, będące w zarządzie Nadleśnictw Dobrzejewice i Golub-Dobrzyń. Przeważają lasy na siedliskach boru świeżego oraz boru mieszanego świeżego. Dominują zdecydowanie drzewostany sosnowe młodszych klas wiekowych z niewielkim udziałem gatunków liściastych: brzozy, lipy, dębu i olchy.

Charakterystycznym typem siedliskowym lasów jest bór suchy i bór świeży, występujące na glebach piaszczystych. Bór mieszany wilgotny i las mieszany występują tylko na niewielkich powierzchniach. Drzewostany tworzy sosna ze znacznym udziałem dębu, brzozy i świerku.

Gleby

Pod względem genetycznym na wysoczyźnie przeważają gleby brunatnoziemne i bielcowe. W części dolinnej przeważają gleby piaszkowe, mady i gleby organiczne. Z punktu widzenia ich wartości dla uprawy przeważają wśród nich grunty średnich i dobrych klas bonitacyjnych, tj. IIIB i IVa (łącznie 55 % powierzchni gruntów). Stosunkowo duży jest odsetek gruntów ornych V i VI klasy (łącznie 45% powierzchni gruntów).

Na obszarze gminy rejony najslabszych gleb koncentrują się głównie we wschodniej i południowej części doliny Drwęcy i na wysoczyźnie w pobliżu zwartego kompleksu leśnego w postaci niewielkich enklaw.

Wody powierzchniowe

Obszar Gminy Lubicz jest stosunkowo ubogi w wody powierzchniowe. Pod względem hydrograficznym, przeważająca część obszaru gminy znajduje się w zlewni rzeki Drwęcy, zachodnia część znajduje się w zlewni Strugi Toruńskiej, a tylko niewielkie fragmenty w południowej w części gminy znajdują się w obrębie zlewni Strugi i Jordan oraz przyrzecza Wisły.

Największym jeziorem na terenie gminy jest akwen w Józefowie o powierzchni około 4,4 ha, który jest wykorzystywany na potrzeby rekreacji i wypoczynku oraz wędkarstwa. Ponadto na terenie gminy znajduje się szereg niewielkich śródpolnych „oczek” wodnych wypełniających dna zagłębień wytopiskowych oraz dwa zbiorniki w wyrobiskach kruszywa w Nowej Wsi.

Klimat

Klimat obszaru gminy charakteryzuje przejściowość i zmienność. Obszar gminy cechuje się niskimi opadami i dużymi wahaniami temperatury.

Turystyka

O przydatności turystycznej Gminy Lubicz decyduje bogactwo i różnorodność dziedzictwa kulturowego.

Dobra kultury zachowane z bogatej tradycji historycznej gminy to:

- 1) zespoły dworsko – parkowe w Brzezinku, Grębocinie, Gronowie, Gronówku, Jedwabnie i Mierzynku,
- 2) obiekty sakralne wraz z wyposażeniem, wpisane do rejestru zabytków – w Grębocinie, Młyńcu Drugim, Rogowie i Złotorii oraz inne kościoły i kaplice,
- 3) ruiny zamku w Złotorii,
- 4) grodziska wczesnośredniowieczne w Gronowie i Jedwabnie.

Obiekty te są równomiernie rozmieszczone na terenie całej gminy.

Zdjęcie 2. Ruiny zamku w Złotorii

Źródło: Urząd Gminy Lubicz.

Na obszarze gminy występują nieliczne elementy infrastruktury turystyczno-wypoczynkowej, na które składają się:

- zabudowa letniskowa,

- tereny nad jeziorem Józefowo,
- gospodarstwo jeździeckie AGROFOOD w Grabowcu wraz z bazą noclegową i gastronomiczną,
- gospodarstwo jeździeckie „Młyńska Struga” w Grabowcu wraz z bazą noclegową,
- ośrodek „Przy Złotej Wyspie” w Złotorii,
- obiekty bazy gastronomicznej,
- obiekty bazy noclegowej: Internat Zespołu Szkół w Gronowie, pensjonat przy gospodarstwie jeździeckim AGROFOOD, gospodarstwo agroturystyczne Młyńska Struga w Grabowcu, Zajazd w Lubiczu Dolnym (oddanie do użytku wiosna 2013r.) oraz małe gospodarstwa agroturystyczne,
- szlaki turystyczne.

Tabela 6. Zestawienie szlaków turystycznych występujących na terenie Gminy Lubicz

Rodzaj szlaku	Przykłady
Pieszy	▪ szlak żółty, fragment Europejskiego długodystansowego szlaku pieszego E11, relacji Toruń – Radomno (160 km) ▪ szlak niebieski, relacji Ciechocin – Chełmża (40 km) ▪ ścieżka przyrodnicza „Eko-Drwęca”
Motorowy	▪ szlak Kopernikowski, relacji Toruń – Olsztyn – Gdańsk – Malbork – Toruń (670 km) ▪ szlak Grunwaldzki, relacji Toruń – Grunwald (150 km) ▪ szlak Tysiąclecia, relacji Poznań – Olsztyn (370 km) ▪ Droga Tysiąca Jezior Południowa, relacji Ogrodniki – Olsztyn – Toruń – Gorzów Wielkopolski – Krajniki Dolne
Rowerowy	▪ szlak żółty, relacji Toruń – Młyniec (28 km) ▪ szlak zielony, relacji Toruń – Radomno (130 km) ▪ szlak z biegiem Drwęcy, relacji Toruń – Brodnica (80 km) ▪ szlak relacji Toruń – Osiek (19 km) ▪ szlak relacji Toruń (Fort I) – Lubicz Dolny (11 km) ▪ szlak Ziemia Pałaców – Grębocin – Lubicz (14 km) ▪ szlak Dolna Drwęca – Lubicz – Kopanino (17 km)
Wodny	▪ szlak na rzece Drwęcy – szlak kajakowy o długości 234 km, rozpoczynający się w Ostródzie, kończący przy ujściu do Wisły, niskie zainwestowanie turystyczne na terenie gminy ▪ szlak na rzece Wiśle – szlak żeglowny o długości 940 km, brak

	zainwestowania turystycznego na terenie gminy
--	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Urzędu Gminy Lubicz.

Występujące na terenie gminy formy rekreacji i wypoczynku związane są przede wszystkim z wodami otwartymi i lasami. Aktualnie dla celów turystycznych wykorzystywane są wody rzeki Drwęcy i jeziora Józefowo.

Rzeka Drwęca wykorzystywana jest głównie dla zorganizowanych spływów kajakowych (szlak nieoznaczony, w bardzo niewielkim stopniu zagospodarowany dla tego rodzaju użytkowania - miejsca postojowe, noclegowe, odpowiednia obsługa szlaku). W strefie brzegowej rzeki istnieją tereny możliwe do wykorzystania dla tych form zagospodarowania turystycznego. Są to niewielkie obszary w rejonach miejscowości Młyniec, Jedwabno, Lubicz i Złotoria.

Jezioro Józefowo należy do wód otwartych o niższej klasie przydatności turystycznej. Zbyt mała powierzchnia akwenu ogranicza jego szersze wykorzystanie. Atutami akwenu są: położenie wśród zieleni, urozmaicona konfiguracja terenu, dobra dostępność brzegowa, brak zagrożeń zewnętrznych, bliskość wschodniej części miasta Torunia. Jezioro jest wykorzystywane turystycznie, jednak rosnące zapotrzebowanie na usługi rekreacyjno-wypoczynkowe w tym rejonie stwarza konieczność pełniejszego zagospodarowania terenów przyległych.

Na obszarze Gminy Lubicz występują formy ochrony przyrody określone w tabeli 7.

Tabela 7. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Lubicz

Lp.	Nazwa	Obręb ewidenc.	Opis lokalizacji	Data utworzenia	Opis
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe					
1.	Jar przy Strudze Lubickiej	Lubicz Dolny	Leśnictwo Bielawy - Oddział 4	2006	Teren obejmuje wyróżniającą się w krajobrazie rzeźbę terenu. Powierzchnia – 3,78 ha
Użytki ekologiczne					

2.	Wilcza Kępa	Grabowiec	Działka nr 244/5, 244/7 - teren zalewowy rzeki Wisły	2004	Las topolowy (łęg wierzbowo-topolowy) położony na terenie zalewowym rzeki Wisły pomiędzy wsiami Złotoria a Grabowiec. Powierzchnia – 15 ha
Pomniki przyrody					
3.	Jesion wyniosły (Fraxinus excelsior)	Kopanino	Działka nr 145	2005	Obwód – 454 cm Wysokość – 19 m
4.	Dąb szypułkowy (Quercus robur) Aleksander	Złotoria	Działka nr 73 - teren szkoły w Złotorii	2004	Obwód – 392 cm Wysokość – 26 m
5.	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Grabowiec	Oddział 97a	2006	Obwód – 440 cm Wysokość – 28 m
6.	Dąb szypułkowy	Lubicz Dolny	b.d.	1979	Obwód – 520 cm Wysokość – 25 m
7.	Dąb szypułkowy	Kopanino	Działka nr 96	1980	Obwód – 495 cm Wysokość – 22 m
8.	Dąb szypułkowy	Młyniec Drugi	b.d.	1982	Obwód – 569 cm Wysokość – 24 m
9.	Lipa drobnolistna	Jedwabno	b.d.	1986	Obwód – 530 cm Wysokość – 17 m
10.	Dąb szypułkowy	Grębocin	b.d.	1993	Obwód – 378 cm Wysokość – 18 m
11.	Dąb szypułkowy	Kopanino	b.d.	1998	Obwód – 476 cm Wysokość – 19 m
12.	Dąb szypułkowy	Nowa Wieś	Działka nr 36/2	1998	Obwód – 390 cm Wysokość – 20 m
13.	Dąb szypułkowy	Gronówko	b.d.	1998	Obwód – 363 cm Wysokość – 23 m
14.	Dąb szypułkowy	Kopanino	Działka nr 42/4	1998	Obwód – 492 cm

					Wysokość – 22 m
--	--	--	--	--	-----------------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lubicz.

2.3. Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura

Infrastruktura drogowa

Sieć drogowo – uliczną Gminy Lubicz tworzą drogi:

- fragment autostrady A1, w jej śladzie fragment drogi ekspresowej S10
- drogi krajowe,
- drogi wojewódzkie,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

Drogi te ustanowione są jako drogi publiczne. Ponadto na sieć komunikacyjną gminy składają się także drogi i ulice niezaliczone do kategorii dróg publicznych.

Łączna długość dróg publicznych w Gminie Lubicz wynosi ok. 228 km.

Szczegółowa charakterystyka dróg przedstawia się następująco:

- **Autostrada A1** - obecnie przez gminę przebiega fragment autostrady A1 (relacji Gdańsk - Łódź) o długości ok. 16 km. Na terenie miejscowości Lubicz Dolny znajduje się węzeł drogowy „Lubicz”, który łączy drogę krajową nr 10 (w kierunku Płońsk-Warszawy), drogę S10 (w kierunku Bydgoszczy do Szczecina) i drogę krajową nr 80 (w kierunku Torunia i Bydgoszczy). Ponadto w północnej części gminy znajduje się węzeł autostradowy A1 Turzno, którego funkcjonalność zapewni dopiero budowa łącznika z drogą krajową nr 15 w miejscowości Gronowo (planowany termin oddania – wiosna 2013 roku),
- **Drogi krajowe** - przez teren gminy przebiegają 3 drogi krajowe:
 - droga krajowa nr 10 na odcinku 4,9 km (relacji Szczecin – Toruń – Płońsk),
 - droga krajowa nr 15 na odcinku 9,8 km (relacji Trzebnica – Toruń – Ostróda),
 - droga krajowa nr 80 na odcinku 0,6 km (relacji Lubicz – Bydgoszcz).

- **Drogi wojewódzkie** - układ dróg wojewódzkich na terenie tworzy 5 dróg:
 - droga wojewódzka nr 657 o długości 7,7 km (relacji Lubicz – Złotoria),
 - droga wojewódzka nr 654 na odcinku 5,4 km (relacji Toruń – Złotoria – Grabowiec – Silno),
 - droga wojewódzka nr 552 na odcinku 5,9 km (relacji Lubicz – Grębocin – Łysomice – Różankowo),
 - droga wojewódzka nr 646 na odcinku 2,1 km (relacji Turzno – Brzeźno),
 - droga wojewódzka nr 572 na odcinku 0,4 km (relacji stacja kolejowa Lubicz – droga krajowa nr 10).
- **Drogi powiatowe** - na system dróg powiatowych składa się 5 dróg:
 - droga powiatowa nr 2009 o długości 9,6 km (relacji Lubicz Górny – Młyniec Drugi – Brzeźno),
 - droga powiatowa nr 2010 na odcinku 9,0 km (relacji Lubicz Dolny – Rogówko – Rogowo – Turzno),
 - droga powiatowa nr 2030 na odcinku 3,0 km (relacji Gronowo – Gronówko – Turzno),
 - droga powiatowa nr 2035 o długości 5,9 km (relacji Toruń – Jedwabno – Młyniec Pierwszy),
 - droga powiatowa nr 2036 o długości 4,9 km (relacji Krobia – Mierzynek – Młyniec Drugi).
- **Drogi gminne** - System dróg gminnych tworzą drogi lokalne i dojazdowe o łącznej długości ok. 120 km oraz drogi wewnętrzne o długości ponad 57 km.

Zdjęcie 3. Węzeł autostrady A1 – „Lubicz”

Źródło: Urząd Gminy Lubicz.

Sieć dróg gminnych została zobrazowana w poniższej tabeli.

Tabela 8. Sieć dróg gminnych na terenie Gminy Lubicz

Lp.	Miejscowość	Droga	Nr drogi	Długość drogi w km
1.	Grębocin	ul. Kolejowa	100701C	1,15
		ul. Kasztanowa	100702C	1,20
		ul. Okrężna	100703C	1,85
		ul. Owocowa	100704C	1,45
		ul. Karwowskiego	100705C	0,10
		ul. Spółdzielcza	100706C	1,43
		ul. Toruńska	100707C	1,00
		ul. Poprzeczna	100708C	0,45
		ul. Glinianki	100901C	0,47
		ul. Boczna	100709C	0,10
		ul. Krótka	100710C	0,10
		ul. Szkolna	100711C	0,85
		ul. Przydatki	100712C	1,00
		ul. Rogowska (Grębocin-Rogowo)	100713C	1,80

		ul. Nad Strugą	100714C	0,80
		ul. Wiatraczna	100715C	0,42
		ul. Piękna	100716C	0,25
		ul. Lampkowskiego	100717C	0,45
		ul. Łąkowa	100718C	0,28
		ul. Parkowa	100719C	0,20
		ul. Słoneczna	100720C	0,32
		ul. Księżycowa	100721C	0,14
		ul. Morelowa	100722C	0 12
		ul. Poranna	100723C	0,24
		ul. Ks. Pronobisa	100724C	0,22
		ul. Nowa	100725C	0,10
		ul. Ogrodowa	100726C	0,15
		ul. Mostowa	100727C	0,67
		ul. Wiosenna	100728C	0,14
		ul. Letnia	100729C	0,14
		ul. Osiedlowa	100730C	0,44
		ul. Kolonia Papowska (Grębocin-Rogowo)	100731C	1,10
		Rogówko -Grębocin (Przydatki)	100870C	2,47
		Grębocin-Jedwabno(Przydatki)	100871C	1,90(a), 1,35 (b)
		ul. Jesienna	100872C	0,16
		ul. Widokowa	100880C	0,18
2.	Rogowo	Rogowo - do drogi krajowej nr 15	100732C	2,15
		Rogowo - do drogi powiatowej nr 2010	100733C	1,65
		Rogowo - Lipniczki	100734C	0,87
3.	Brzeźno	Brzeźno - do drogi wojewódzkiej nr 646	100735C	2,50
		Brzeźno - do drogi wojewódzkiej nr 646	100736C	0,90
		Brzeźno - do drogi wojewódzkiej nr 646	100737C	1,00
4.	Gronowo	Gronowo - Las Gronowski	100738C	1,25
		Gronowo - Brzezinko	100739C	2,25
		Gronowo Kolonia - Młyniec	100741C	0,65

		Pierwszy		
		Gronowo -Stara Droga - Brzezinko-dr. pow. nr 2009	100742C	4,60
		Gronowo –Gronówko Majątek-tory Kolejowe od drogi powiatowej nr 2030	100743C	1,40
		Gronowo - Brzezinko	100746C	1,45
		Gronowo - szkoła podstawowa	100747C	0,42
		Gronowo - od drogi powiatowej nr 2030 do drogi krajowej 15	100894C	2,60
5.	Brzezinko	Brzezinko - wieś	100744C	0,89
		Brzezinko - od stacji paliw do drogi krajowej	100745C	1,75
6.	Młyniec Pierwszy	ul. Gronowska	100740C	2,25
		ul. Bierzgalska	100748C	1,55
		ul. Rogowska	100749C	3,50
		ul. Golubska	100752C	1,55
		ul. Polna	100753C	0,30
7.	Rogówko	Rogówko -wieś	100750C	0,30
		Rogówko -wieś	100751C	0,57
		ul. Osiedlowa	100896C	0,53
		Rogówko - od drogi powiatowej do drogi krajowej	100897C	1,89
8.	Młyniec Drugi	Młyniec Drugi - Józefowo - ul. Dolina	100754C	3,20
		Młyniec Drugi - Lelitowo - ul. Żwirowa	100755C	2,60
		Młyniec Drugi - wieś - ul. Kasztanowa	100756C	0,30
		Młyniec Drugi - do kościoła - ul. Akacyjowa	100757C	0,15
		Młyniec Drugi - między drogami powiatowymi	100760C	1,50
9.	Mierzynek	Mierzynek - Lelitowo	100758C	2,60
		Mierzynek - Kolankowe	100759C	1,60
		Mierzynek - od drogi krajowej do powiatowej	100761C	2,10
		ul. Farmerska	100762C	1,45
10.	Krobia	ul. Wiejska	100763C	0,84

		ul. Osiedlowa	100764C	1,10
		ul. Długa	100765C	0,82
		ul. Spokojna	100766C	0,30
		ul. Poprzeczna	100767C	0,48
		ul. Krótka	100768C	0,17
		ul. Łąkowa	100769C	0,14
		ul. Stroma	100770C	0,19
		ul. H. Orszta	100771C	0,55
		ul. Piękna	100772C	0,15
		ul. Cicha	100773C	0,19
		ul. Zacisze	100774C	0,10
		ul. Graniczna	100883C	0,68
		ul. Sportowa i ul. Pod Dębami	100884C	0,54
		ul. Olimpijska i ul. Okrągła	100885C	0,50
		ul. Olszynowa i ul. Jaśminowa	100886C	1,20
		ul. Oliwkowa i ul. Orzechowa	100887C	0,46
		ul. Cytrynowa i ul. Miła	100888C	0,20
		ul. Miła	100889C	0,10
		ul. Leśna, ul. Sosnowa, ul. Słoneczna	100890C	0,31
		ul. Familijna	100898C	0,15
		ul. Radosna	100899C	0,14
11.	Lubicz Dolny	ul. Wilczy Młyn	100775C	1,50
		ul. Kasztanowa	100776C	0,30
		ul. Klonowa	100777C	0,23
		ul. Jesionowa	100778C	0,19
		ul. Leśna	100779C	0,28
		ul. Lipowa	100780C	0,30
		ul. Sosnowa	100781C	0,35
		ul. Brzozowa	100782C	0,15
		ul. Akacjowa	100783C	0,10
		ul. Topolowa	100784C	0,17
		ul. Tulipanowa	100785C	0,36
		ul. Liliowa	100786C	0,10
		ul. Różana	100787C	0,22
		ul. Toruńska	100788C	0,93
		ul. Grębocka	100789C	0,18

		ul. Ogrodowa	100790C	0,50
		ul. Narcyzowa	100791C	0,17
		ul. Szkolna	100792C	0,23
		ul. Młyńska	100793C	0,20
		ul. Ciemna	100794C	0,10
		ul. Dworcowa	100795C	1,70
		ul. Małgorzатовo	100796C	2,00
		ul. Lampusz	100797C	3,25
		ul. Mostowa	100798C	0,37
		ul. Cicha	100799C	0,15
		ul. Spokojna	100800C	0,15
		ul. Ceramiczna	100801C	0,15
		ul. Rekreacyjna	100802C	0,10
		ul. Źródlana	100803C	0,25
		ul. Motocyklowa	100804C	0,12
		ul. Konwaliowa	100805C	0,15
		ul. Magnoliowa	100806C	0,40
		ul. Szmaragdowa	100891C	0,30
		ul. Kortowa	100892C	0,15
12.	Lubicz Górny	ul. Boczna	100807C	0,32
		ul. Zdrojowa	100808C	0,12
		ul. Lipnowska	100809C	0,48
		ul. Widokowa	100810C	0,37
		Ul. Polna	100811C	0,35
		ul. Parkowa	100812C	0,20
		ul. Słoneczna	100813C	0,20
		ul. Kamienna	100814C	0,23
		ul. Sportowa	100815C	0,23
		ul. Bankowa	100816C	0,70
		ul. Przy Skarpie	100817C	0,20
		ul. Nad Drwęcą	100818C	0,30
		ul. Piaskowa	100819C	1,14
		ul. Przy Lesie	100820C	0,14
		ul. Rzemieśnicza	100821C	0,59
		ul. Trzaskalskiego	100822C	0,48
		ul. Bażantowa	100823C	0,24

		ul. Gajowa	100824C	0,23
		ul. Nad Strugą	100825C	0,27
		ul. Komunalna	100826C	0,25
		ul. Nowowiejska	100827C	0,25
		ul. St. Niteckiego	100893C	0,16
13.	Nowa Wieś	Nowa Wieś - droga do wysypiska	100828C	0,65
		Nowa Wieś-droga do oczyszczalni	100829C	0,75
		ul. Myśliwska	100895C	0,20
		ul. Orla	100900C	0,44
14.	Złotorya	ul. Warszawska	100830C	0,12
		ul. Szkolna	100831C	0,25
		ul. Ciechocińska	100832C	0,35
		ul. 8 Marca	100833C	0,65
		ul. Piaskowa	100834C	0,40
		ul. Nowa	100835C	0,40
		ul. Sosnowa	100836C	0,34
		ul. Piastów	100837C	0,38
		ul. Jagiellonów	100838C	0,35
		ul. K. Wielkiego	100839C	0,57
		ul. K. Jadwigi	100840C	0,25
		ul. Łokietka	100841C	0,20
		ul. Liliowa	100842C	0,65
		ul. Konwaliowa	100843C	0,32
		ul. Storczykowa	100844C	0,35
		ul. Różana	100845C	0,40
		ul. Brzozowa	100846C	0,20
		ul. Akacyjowa	100847C	0,65
		ul. Dębowa	100848C	0,17
		ul. Grabowa	100849C	0,17
		ul. Świerkowa	100850C	0,17
		ul. Sportowa	100851C	0,26
		ul. Relaksowa	100852C	0,22
		ul. Wiśniowa	100853C	0,50
		ul. Poczтова	100854C	0,10
		ul. Flisacka	100855C	0,10
		ul. Wodniacka	100856C	0,10

		ul. Nieszawska	100857C	0,10
		ul. Sokola	100858C	0,25
		Złotoria (ul. Lipowa, ul. Bukowa) - Kopanino (ul. Aleja Dębów)	100859C	3,95
		Złotoria (ul. Lipowa) - Kopanino (ul. Przy Lesie)	100862C	3,25
		Złotoria-Grabowiec (ul. Leśna)	100863C	3,25
15.	Kopanino	ul. Brzozowa	100860C	0,80
		ul. Wierzbowa	100861C	0,20
		ul. Morwowa	100881C	1,48
		ul. Wiklinowa	100882C	0,69
16.	Grabowiec	ul. Świerkowa	100864C	0,35
		ul. Dębowa	100865C	0,18
		ul. Wiśniowa	100866C	0,15
		ul. Malinowa	100867C	0,15
		ul. Radosna	100868C	0,20
		ul. Słoneczna	100869C	1,10
		ul. Nostalgiczna	100873C	1,70
		ul. Zacisze	100874C	0,25
		ul. Bajkowa	100875C	0,29
		ul. Kubusia Puchatka	100876C	0,17
		ul. Tygryska	100877C	0,07
		ul. Poziomkowa	100878C	0,08
		ul. Obi - Wana Kenobiego	100879C	0,25

Źródło: Urząd Gminy Lubicz.

Dopełnienie scharakteryzowanego powyżej układu komunikacyjnego Gminy Lubicz stanowią przebiegające przez teren gminy linie kolejowe:

- linia kolejowa nr 353 Poznań - Inowrocław — Toruń — Iława — Skandawa, ze stacjami w Gminie Łysomice (Papowo Toruńskie, Turzno); jest to linia znaczenia państwowego, pierwszorzędna, dwutorowa, zelektryfikowana, stacja w Papowie Toruńskim tuż przy granicy Gminy,
- linia kolejowa nr 27 Toruń - Sierpc, ze stacją w Lubiczu Dolnym; jest to linia znaczenia państwowego, drugorzędna, jednotorowa. Projektowana jest budowa peronu kolejowego w Lubiczu Górnym.

Stacja węzłowa dla tych linii znajdująca się w Toruniu, umożliwia powiązania komunikacyjne z obszarem całej Polski.

Infrastruktura telekomunikacyjna i informacyjna

System telekomunikacji stacjonarnej jest niewystarczająco rozwinięty, dotyczy to szczególnie obszarów wiejskich. W 2004 r. wskaźnik dla województwa kujawsko – pomorskiego wynosił 311,1 telefonicznych łączy głównych / 1 000 mieszkańców, w roku 2007 wskaźnik ten wynosił już tylko 240,8, a w 2011r. jedynie 157 (dane: GUS). Spadek zainteresowania telefonią stacjonarną wiąże się z prężnym rozwojem i popularyzacją telefonii komórkowej.

Główny operator telefonii stacjonarnej w Gminie Lubicz to Telekomunikacja Polska S.A. oraz Netia. Na terenie gminy występuje zasięg telefonii komórkowej sieci T-Mobile, Plus, Orange i Play.

Celem intensywnego zwiększenia liczby abonentów na terenie gminy konieczna jest rozbudowa istniejących central telefonicznych, rozbudowa i budowa sieci, zwłaszcza kabli światłowodowych, pokrywających obszar całej gminy. Konieczne jest również zapewnienie mieszkańcom gminy dostępu do szerokopasmowego Internetu.

Gospodarka wodno – ściekowa

Dla mieszkańców Gminy Lubicz podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę jest i będzie istniejące ujęcie wód powierzchniowych z rzeki Drwęcy i infiltracyjnych wód podziemnych w Jedwabnie.

Aktualnie wszystkie wsie w Gminie Lubicz są praktycznie w maksymalnym stopniu zwodociągowane.

Całkowita długość sieci wodociągowej wynosi 207,94 km. Długość sieci projektowanej zgodnie z Wieloletnim Planem Inwestycyjnym gminy to 5,38 km. Odbiór wody szacuje się na poziomie ok 1700 m³/dobę.

Stopień zwodociągowania gminy wynosi ok. 95%.

Poza ujęciem wód podziemnych w Jedwabnie wspomnieć należy o ujęciu tychże wód zlokalizowanym w Grabowcu, które budowane było na potrzeby byłego

RSP w Grabowcu. Ujęcie to przewidywane było jako grupowe dla wsi Złotoria, Grabowiec, Silno, Nowa Wieś, Kopanino i Obory. Od tej koncepcji jednakże odstąpiono częściowo z uwagi na możliwość zaopatrzenia wsi położonych w tym rejonie z ujęcia wody w Lubiczu.

Ujęcie w Grabowcu składa się z 4 studni. Studnia nr 1 posiada głębokość 27 m i wydajność 29 m³/h, studnia nr 2 posiada głębokość 27 m i wydajność 24 m³/h, zaś studnie nr 3 i 4 posiadają głębokość 30 m i wydajność po 56 m³/h każda.

Poza tym na terenie gminy istnieje kilka mniejszych ujęć wód podziemnych:

- Zakład Usług Poligraficznych w Krobi – studnia o głębokości 136 m i wydajności 4,2 m³/h,
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Usługowo - Handlowe „PRIMET” w Lubiczu Górnym – studnia o głębokości 62 m i wydajności 5 m³/h.

Zużycie wody na jednego mieszkańca w gminie Lubicz w 2007 r. wynosiło 35,6 m³, a w 2010 roku spadło do 29,5 m³ (dane: GUS).

Średnice wodociągów zainstalowanych w gminie to przewody o PCV Ø 90-225 mm. Liczbę przyłączy wodociągowych określa się na 4541 sztuk. Liczba osób korzystających z sieci wodociągowej to ok. 18 500.

Aktualnie w dużej części gminy ścieki gromadzone są w przydomowych zbiornikach bezodpływowych i wywożone wozami asenizacyjnymi. Na terenie gminy działa oczyszczalnia zbiorowa we wsi Lubicz Górny. Oczyszczalnia ścieków we wsi Gronowo wymaga gruntownej modernizacji. Poza w/w oczyszczalniami grupowymi w gminie działają oczyszczalnie indywidualne przydomowe.

Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków na koniec listopada 2012r. wynosiła 315 sztuk.

W Lubiczu Górnym zlokalizowana jest grupowa oczyszczalnia ścieków typu „BIOBLOK” Ms-400 o przepustowości 600 m³/d (max. 780 m³/d). Zgodnie z istniejącą „Koncepcją kanalizacji sanitarnej w Gminie Lubicz”, oczyszczalnia będzie przyjmowała ścieki w 2015r. od ok. 17 300 mieszkańców w objętości średnio 2 550m³/d, a maksymalnie 3 300 m³/d. Posiada ona pozwolenie wodno-prawne na odprowadzanie ścieków i eksploatację urządzeń na Q_{śr.d.}=339,1 m³/d i Q_{max}

$h=22,6 \text{ m}^3/\text{h}$. Z Lubicza Górnego ścieki odprowadzane są w systemie rozdzielczym kanalizacją zbiorową. Ścieki deszczowe odprowadzane są w kierunku przepustów pod szlakiem kolejowym i dalej ciekiem podstawowym do rzeki Drwęcy.

Długość istniejącej sieci sanitarnej wynosi 37,31 km, deszczowej 6,0 km. Do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest około 6 400 mieszkańców Gminy Lubicz. Długość projektowanej sieci kanalizacyjnej wynosi 78,8 km i planuje się podłączenie około 14,0 tys. mieszkańców po jej wybudowaniu (przewidywany stan na 2020). Długość projektowanej kanalizacji deszczowej wynosi ok. 11,0 km.

Stopień skanalizowania gminy wynosi obecnie ok. 37% (861 budynków mieszkalnych i 98 podmiotów).

W ramach regulacji gospodarki wodno – ściekowej gminy jako priorytetowe uznaje się:

- kanalizację aglomeracji Lubicz (utworzonej przez Sejmik Woj. Kujawsko – Pomorskiego Uchwałą nr XXXIX/965/09 z dnia 26.10.2009), obejmującą miejscowości: Lubicz Dolny, Lubicz Górny, Nowa Wieś, Krobia, Złotoria), gdzie przewiduje się budowę kanalizacji o długości ok. 45 km,
- kanalizację wsi Grębocin poprzez włączenie jej w system kanalizacyjny miasta Torunia - budowa sieci o długości ok. 14 km.

Gospodarka energetyczna

System elektroenergetyczny województwa kujawsko – pomorskiego pracuje w oparciu o Krajowy System Elektroenergetyczny (KSE) o napięciach 220 i 400 kV oraz o własne źródła energii elektrycznej, wytwarzanej w elektrociepłowniach i elektrowniach wodnych. Województwo zasilane jest liniami najwyższych napięć, a następnie przez układ transformacji zasilana jest sieć elektroenergetyczna 110 kV, która w pewnym sensie jest siecią lokalną.

Stacje transformatorowe 110/15 kV zlokalizowane są w poszczególnych miastach zabezpieczając zasilanie stacji transformatorowych 15 kV/0,4 kV na terenach poszczególnych miast i okolic. Takimi źródłami zasilania dla obszaru Gminy Lubicz są GPZ-y 110 kV / 15 kV zlokalizowane w Toruniu i Kowalewie Pomorskim oraz na obszarze gminy w rejonie ujęcia wody na Drwęcy. Aktualnie wszystkie stacje

transformatorowe WN posiadają rezerwy mocy, umożliwiające dalszy wzrost poboru mocy.

Na terenie gminy zlokalizowane są odcinki następujących linii wysokiego napięcia:

- elektroenergetyczna linia 220 kV relacji Włocławek – Toruń-Elana, dla której obowiązuje strefa ochronna 40 m, licząc od osi linii w obie strony,
- elektroenergetyczna linia 110 kV relacji GPZ Kawęczyn – GPZ Drwęża – GPZ Toruń, dla której obowiązuje strefa ochronna 20 m, licząc od osi linii w obie strony,
- elektroenergetyczna linia 110 kV relacji GPZ Kowalewo – GPZ Lubicz – GPZ Toruń-Elana, dla której obowiązuje strefa ochronna 20 m, licząc od osi linii w obie strony.

W oparciu o stacje transformatorowe WN na terenie gminy pracuje sieć średniego napięcia (15 kV), którą stanowi 6 linii magistralnych oraz sieć rozgałęźna 15 kV wraz z 151 stacjami transformatorowymi o napięciu 15 kV/0,4 kV, głównie napowietrznymi o mocy 160÷250 MVA. W sieci tej pracuje 7 wewnętrznych stacji transformatorowych o mocy 400÷630 kVA, zlokalizowanych w obrębie miejscowości Lubicz Dolny i Górny. Z tego systemu zasilana jest sieć 0,4 kV prowadzona bezpośrednio do odbiorców energii elektrycznej.

Na obszarze gminy poza rolnictwem dynamicznie rozwija się sektor usługowo-wytwórczy, zatem występuje konieczność zabezpieczenia energii elektrycznej w dostatecznej ilości, o odpowiednich parametrach i wysokim stopniu niezawodności zasilania.

Mimo prowadzonych modernizacji i rozbudowy sieci średniego napięcia, stan wiejskich elektroenergetycznych sieci rozdzielczych jest niezadowalający i w znacznej części wykazujący duży stopień niedoinwestowania. Na wielu obszarach wiejskich zdolności przesyłowe linii zostały już przekroczone. Efektem przeciążeń linii, zwłaszcza niskiego napięcia, jest pogorszenie jakości energii dostarczanej odbiorcom, tj. częste przekraczanie dopuszczalnych odchyłeń napięcia, lokalne występowanie dużej asymetrii napięcia, zwiększenie awaryjności sieci oraz długi czas przeznaczany na usuwanie skutków tych awarii.

W wyniku przerw w dostawie energii użytkownicy ponoszą straty. W wielu przypadkach odbiorcy nie powinni instalować już dalszych odbiorników, szczególnie o dużej mocy, jednak w praktyce odbiorcy nie zważają na względy techniczne zwiększając przeciążenie, a pośrednio i awaryjność sieci. Większość rolniczych gospodarstw po załamaniu w latach 1990-1992 wykazuje duży stopień energochłonności. Taka sytuacja ma miejsce nie tylko w Gminie Lubicz, ale i na obszarze całego województwa.

Na terenie gminy występują znaczne potrzeby w zakresie modernizacji i rozbudowy sieci średniego i niskiego napięcia.

Gospodarka odpadami

Na terenie Gminy Lubicz w 1986 r. uruchomiono składowisko odpadów komunalnych, zlokalizowane na terenie wsi Nowa Wieś. Na w/w lokalizację została wydana decyzja Wydziału Planowania Przestrzennego i Architektury Urzędu Wojewódzkiego w Toruniu z dnia 21 maja 1986 r. (UAN-R-GTM/29/IV/84/86). Powierzchnia składowiska wynosiła 2,24 ha, a pojemność określa się na 112 320 m³. Dno wysypiska uszczelnione jest 50 cm warstwą gliny, jego teren zaś jest ogrodzony. Składowisko jest już wyeksploatowane i obecnie pozostaje zamknięte. Znajduje się tam tylko przesypownia odpadów wykorzystywana wyłącznie przez pracowników Zarządu Dróg, Gospodarki Mieszkaniowej i Komunalnej w Lubiczu w trakcie prowadzenia prac porządkowych na terenie Gminy Lubicz. Pożądana jest rekultywacja terenu, na którym znajdowało się składowisko.

Na obszarze gminy odpady komunalne od mieszkańców odbierane są przez podmioty zewnętrzne na podstawie indywidualnie zawartych umów. W zbiorce zmieszanych odpadów komunalnych stosowany jest system pojemnikowy. Pojemniki dostarcza przedsiębiorca. Oprócz odpadów zmieszanych zbierane są również odpady selektywne, w systemie workowym "u źródła", w zabudowie jednorodzinnej. W zabudowie wielorodzinnej stosowany jest system pojemnikowy.

Sieć gazowa

Przez zachodnie tereny Gminy Lubicz przebiega magistralny gazociąg wysokiego ciśnienia średnicy Dn 400 mm, relacji Włocławek – Gdańsk, zasilający w głównej mierze miasta województwa kujawsko – pomorskiego oraz miasta Wybrzeża.

Równolegle do istniejącej magistrali ułożony jest gazociąg wysokiego ciśnienia Dn 500 mm, relacji Włocławek – Gdynia. Inwestycja ta została zakończona i obiekt został oddany do eksploatacji pod koniec września 2011r. Magistrala jest źródłem zasilania w głównej mierze dla miast położonych na północy Polski, zatem już istniejący gazociąg DN 400 mm można w pełni wykorzystać dla odbiorców na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego.

W kierunku wschód – zachód, jako odgałęzienie od magistrali, przebiega przez teren gminy gazociąg wysokiego ciśnienia o średnicy Dn 80 mm zasilający miasto Kowalewo Pomorskie. Ze względu na małą przepustowość nie może on być źródłem gazu dla obszaru Gminy Lubicz.

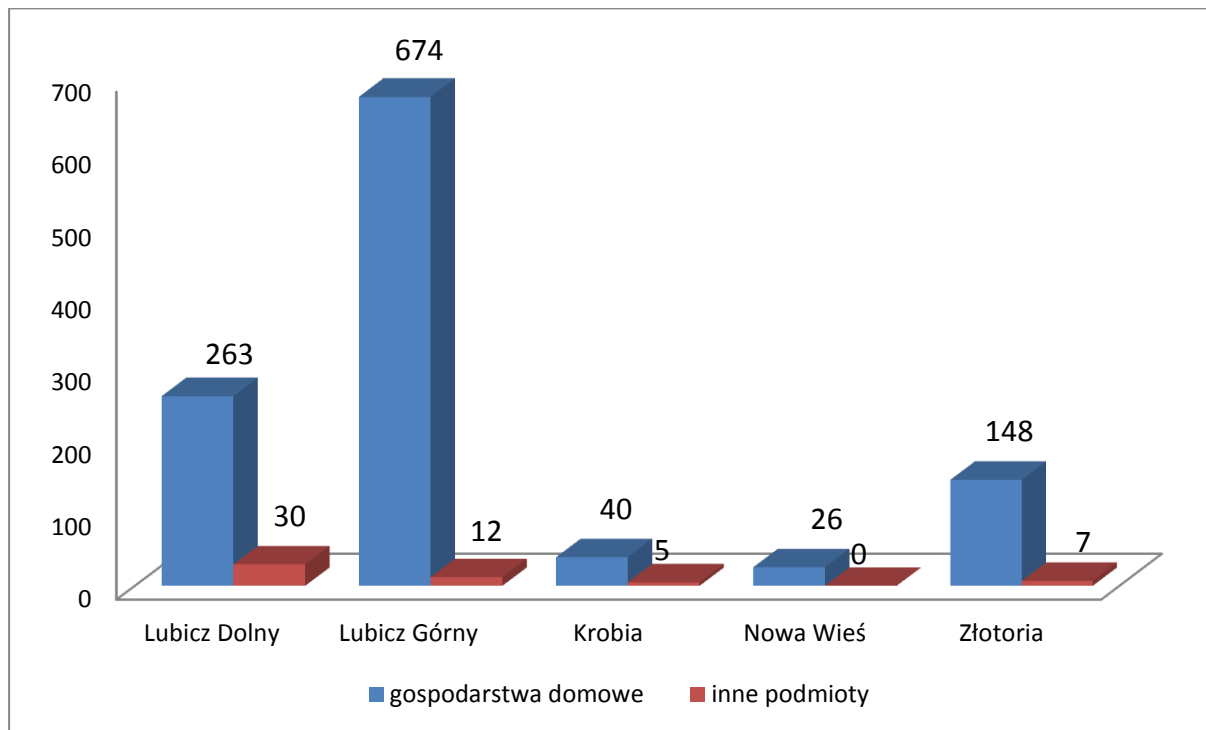
Wokół przewodów gazowych wysokiego ciśnienia obowiązują strefy ochronne, które wynoszą: 30 m na stronę od osi dla gazociągu Dn 80 mm, 30 m na stronę od osi dla gazociągu Dn 400 mm i 35 m na stronę od osi dla gazociągu Dn 500 mm.

Zgodnie z opracowaną przez GAZOPROJEKT – Wrocław koncepcją gazyfikacji, źródłem zasilania obszaru będzie istniejąca stacja redukcyjno – pomiarowa gazu I stopnia zlokalizowana we wsi Grębocin, bezpośrednio przy gazociągu Dn 400 mm.

W Gminie Lubicz istnieje dość rozbudowana sieć gazociągowa. Do sieci gazowej podłączone są posesje oraz podmioty gospodarcze w części miejscowości: Lubicz Górny (w tym budynki wielorodzinne), Lubicz Dolny, Krobia, Nowa Wieś, Złotoria. Warto zauważyć, że w Lubiczu Górnym i Lubiczu Dolnym z sieci gazowej korzystają liczne budynki wielorodzinne. Prócz uzupełnień istniejących sieci operująca na terenie gminy firma DUON zamierza wkrótce przystąpić do gazyfikacji miejscowości Grębocin. Obecnie z gazu ziemnego z sieci na terenie gminy korzysta ponad 1150 gospodarstw domowych i prawie 55 innych podmiotów (firm oraz

obiektów użyteczności publicznej). Poziom gazyfikacji (gazem z sieci) Gminy Lubicz sięga zatem ok. 29%.

Wykres 3. Liczba użytkowników sieci gazociągowej w Gminie Lubicz

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych firmy DUON Dystrybucja S.A.

Aktualnie mieszkańcy gminy korzystają też z gazu propan-butan w butlach. Gmina Lubicz ma bardzo dogodne położenie w stosunku do gazociągu źródłowego, dlatego należy dążyć do gazyfikacji przedmiotowej gminy mając na uwadze to, że postępowi gospodarczemu, technologicznemu i cywilizacyjnemu, towarzyszy szereg niekorzystnych zjawisk ekologicznych, takich jak postępująca degradacja środowiska w postaci zanieczyszczenia wód, gleb i powietrza.

2.4. Gospodarka

Podmioty gospodarcze w gminie

Położenie Gminy Lubicz w sąsiedztwie Torunia sprawia, że gmina charakteryzuje się wyższą niż typowe gminy wiejskie aktywnością gospodarczą. Spośród gmin powiatu toruńskiego Gmina Lubicz wyróżnia się największą liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. W 2011 r. zarejestrowanych było ich

1833, a ich liczba była niemal dwukrotnie wyższa w stosunku do gminy następnej w kolejności. Największą aktywnością gospodarczą charakteryzują się sołectwa Lubicz Górny i Lubicz Dolny (po około 20% ogólnej liczby podmiotów gospodarczych) oraz sołectwa Grębocin i Złotoria.

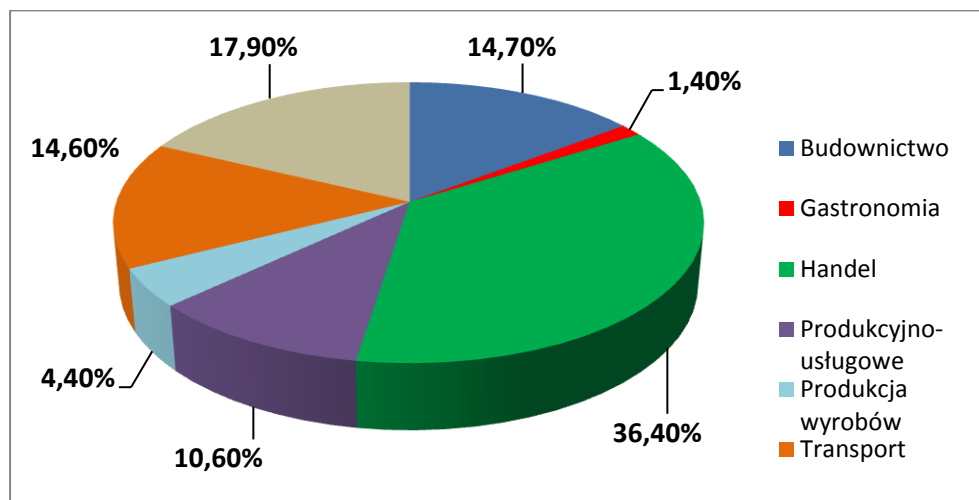
Poniższa tabela i wykres przedstawiają wykaz przedsiębiorstw w Gminie Lubicz.

Tabela 9. Liczba przedsiębiorstw w Gminie Lubicz na tle powiatu toruńskiego

Gmina	Liczba podmiotów gospodarczych
Chełmża miasto	1146
Chełmża gmina wiejska	558
Czernikowo	586
Lubicz	1833
Łubianka	443
Łysomice	871
Obrowo	1149
Wielka Nieszawka	492
Zławieś Wielka	1140

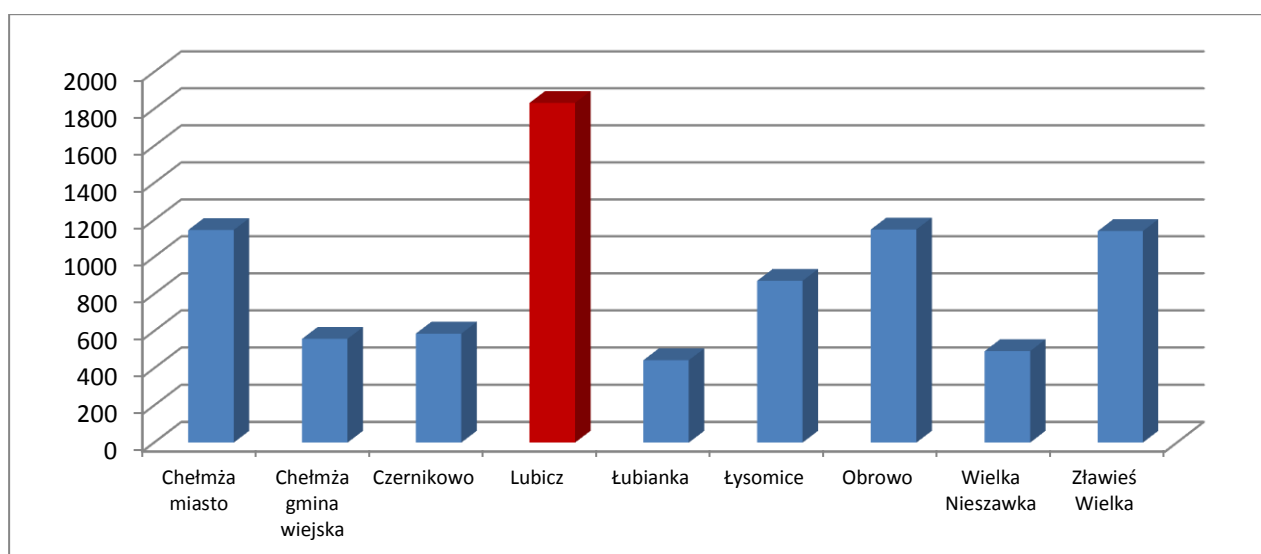
Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, stan na 31 grudnia 2011 r.

Wykres 4. Podział przedsiębiorstw w Gminie Lubicz według sekcji prowadzonej działalności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lubicz.

Wykres 5. Liczba przedsiębiorstw w Gminie Lubicz na tle powiatu toruńskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lubicz.

Liczba podmiotów gospodarczych systematycznie zwiększała się w ostatnich latach. W ciągu 10 lat od 2000 r. zwiększyła się o 602 jednostki. Największą aktywnością gospodarczą charakteryzują się sołectwa Lubicz Górny (23% ogólnej liczby podmiotów gospodarczych), Lubicz Dolny (17%) i Grębocin (16%) oraz sołectwa Złotoria (12%) i Krobia (9%). Ponad 98% firm to podmioty sektora prywatnego, a znaczna większość z nich to niewielkie zakłady i spółki. Przeważają firmy usługowe, produkcyjno - usługowe i handlowe, stanowią one ponad 64%

ogólnej liczby podmiotów gospodarczych. Przedsiębiorstwa budowlane stanowią 14%, natomiast firmy sekcji transportowej prawie 15% liczby ogólnej. Działalność w branży gastronomicznej prowadzi niespełna 1,5% wszystkich firm.

Część mieszkańców gminy dojeżdża do pracy do Torunia, korzystają oni jednak z usług oraz infrastruktury społecznej i technicznej na terenie gminy.

Największą koncentracją firm i zakładów produkcyjnych charakteryzuje się fragment sołectwa Lubicz Dolny – Małgorzатовo.

Do ważniejszych firm i zakładów na terenie gminy należą:

- CPP & NESTLE GENERAL MILLS CEREAL PARTNERS POLAND TORUŃ-PACIFIC Sp. z o.o. Centrum logistyczne w Grębocinie, Zakład Produkcyjny w Lubiczu Dolnym,
- W.S.A Wietmarscher Polska sp. z o.o., Lubicz Górny (produkcja samochodów specjalistycznych – karetek),
- Z & Z AUTO ZŁOMAŃCZUK Sp. z o.o. Autoryzowany dealer Skody, Lubicz Dolny,
- Auto Toruń Sp. z o.o.. Autoryzowany dealer Opla i Chevroleta, Lubicz Dolny,
- Kujawski Truck Center Sp. z o.o. Autoryzowany dealer i serwis Mercedes – Benz, Mitsubishi-Fuso, Rogówko,
- Shorewood Poland Sp. z o.o., Krobia,
- Schiedel sp. z o.o. Systemy Kominowe, Lubicz Dolny,
- ECHO sp. z o.o.. drukarnia, Grębocin,
- Euro-Light, Sp. J. PPH (produkcja knotów, świec, zniczy), Złotonia
- Dynamic Metal Sp. z o.o., Grębocin, (sprzęt i maszyny budowlane),
- Lubickie Wodociągi Sp. z o.o., Lubicz Dolny,
- Firma Produkcyjna Tagmet Export-Import Antoni Taglewski, Lubicz Dolny, Małgorzатовo, (fabryka mebli),
- Jurmet Sp. z o.o., Lubicz Dolny, (zakład mechaniczny),
- Firma Produkcyjna Przetwórstwa Mięsnego Handlu i Usług Ubojnia Trzody Chlewnej Ireneusz Sosiński „Rolnomięs”, Lubicz Dolny,
- Eko-Ceramika, Wyrób i Sprzedaż Janusz Błażejowski Lubicz (producent ceramiki) Jedwabno,

- Kopalnia kruszywa GRUSZ-BUD Katarzyna Wiśniewska w Lubiczu Górnym, Mierzynku oraz Młyńcu Pierwszym,
- SGB Bank Spółdzielczy w Grębocinie,
- Spedycja Transport Usługi Trans – Wit , Lubicz (transport i spedycja),
- Meblotor S.C., Złotoria (producent mebli),
- Novar Sp. J. Producent Stojaków Reklamowych, Krobia (wyposażenie sklepów),
- Zakład Produkcyjno-Usługowy DARWIT Witold Fiałkowski, Rogówko (produkcja tworzyw sztucznych),
- FHU El – Łuk, Sp. Jawna Włodzimierz Łuniewski, Beata Stępniewska Jedwabno (artykuły szkolne),
- PRIMET Sp. J. Producent Papieru Toaletowego, Lubicz Górny (produkcja papieru i wyrobów papierowych),
- SOTEX Filip Szemraj, Józefowo (zakład dziewiarski),
- MARKING SYSTEMS Sp. z o.o. Lubicz Dolny,
- PARTEX, Lubicz Dolny (produkcja systemów identyfikacji kabli i przewodów),
- SKOCZEK S.C. drukarnia offsetowa, Lubicz Dolny,
- Stacja Uzdatniania Wody Drwęca-Jedwabno – Wydział Ujęć Powierzchniowych należących do spółki Toruńskie Wodociągi Sp. z o.o.
- Stolarstwo Artystyczne Gierszewski, Młyniec Pierwszy,
- ELL-Bet Sp. J. PPH Młyniec Pierwszy (produkcja kostki brukowej),
- MTN Z-d Przetwórstwa Mięsnego Mirosław Jastrzębski, Mierzynek
- Firma Handlowo-Usługowa OLPSZEM – BIS Krzysztof Szeffler, Lubicz Górny, (skład budowlany).

Rolnictwo

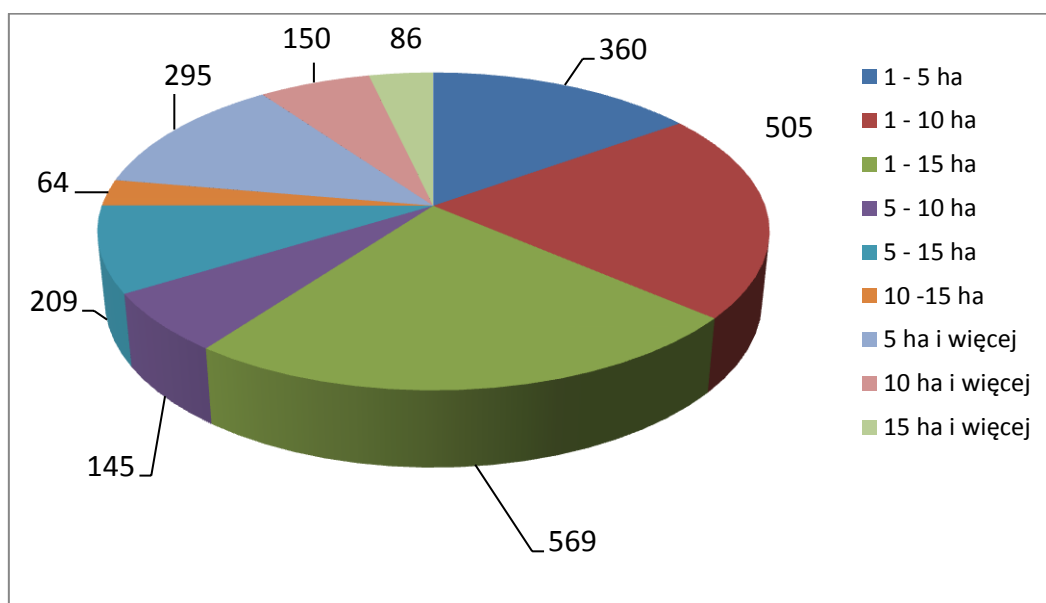
Wciąż ważną dziedziną gospodarki w Gminie Lubicz jest rolnictwo i ogrodnictwo. Indywidualne gospodarstwa rolne produkują głównie na rynek, większość z nich utrzymuje się jednak przede wszystkim z działalności pozarolniczej.

Pod względem bonitacyjnym w Gminie Lubicz dominują gleby klasy III i IVa, które stanowią 55% powierzchni gruntów ornych, ale gleby najsłabsze – klas IVb, V i VI – zajmują aż 45% ogólnej powierzchni gruntów ornych. Na obszarze Gminy Lubicz przeważają gleby brunatne kwaśne i wylugowane wytworzone na glinach lekkich, piaskach gliniastych lekkich i mocnych. Wśród kompleksów rolniczej przydatności gleb dominuje kompleks pszenno-żytni dobry. Oznacza to, iż rolnictwo posiada na tych terenach niezbyt korzystne warunki dla wysokotowarowej produkcji rolnej.

W strukturze własności ziemi znaczną większość stanowią indywidualne gospodarstwa rolne. W 2010 r. ogólna liczba gospodarstw indywidualnych wynosiła 2 382. Struktura wielkości gospodarstw rolnych pokazuje, iż dominują gospodarstwa do 15 ha (dane: GUS).

Poniższy wykres obrazuje strukturę gospodarstw rolnych w Gminie Lubicz.

Wykres 6. Struktura gospodarstw rolnych w Gminie Lubicz

Źródło: Dane GUS z Powszechnego Spisu Rolnego z 2010r.

Oferta inwestycyjna gminy

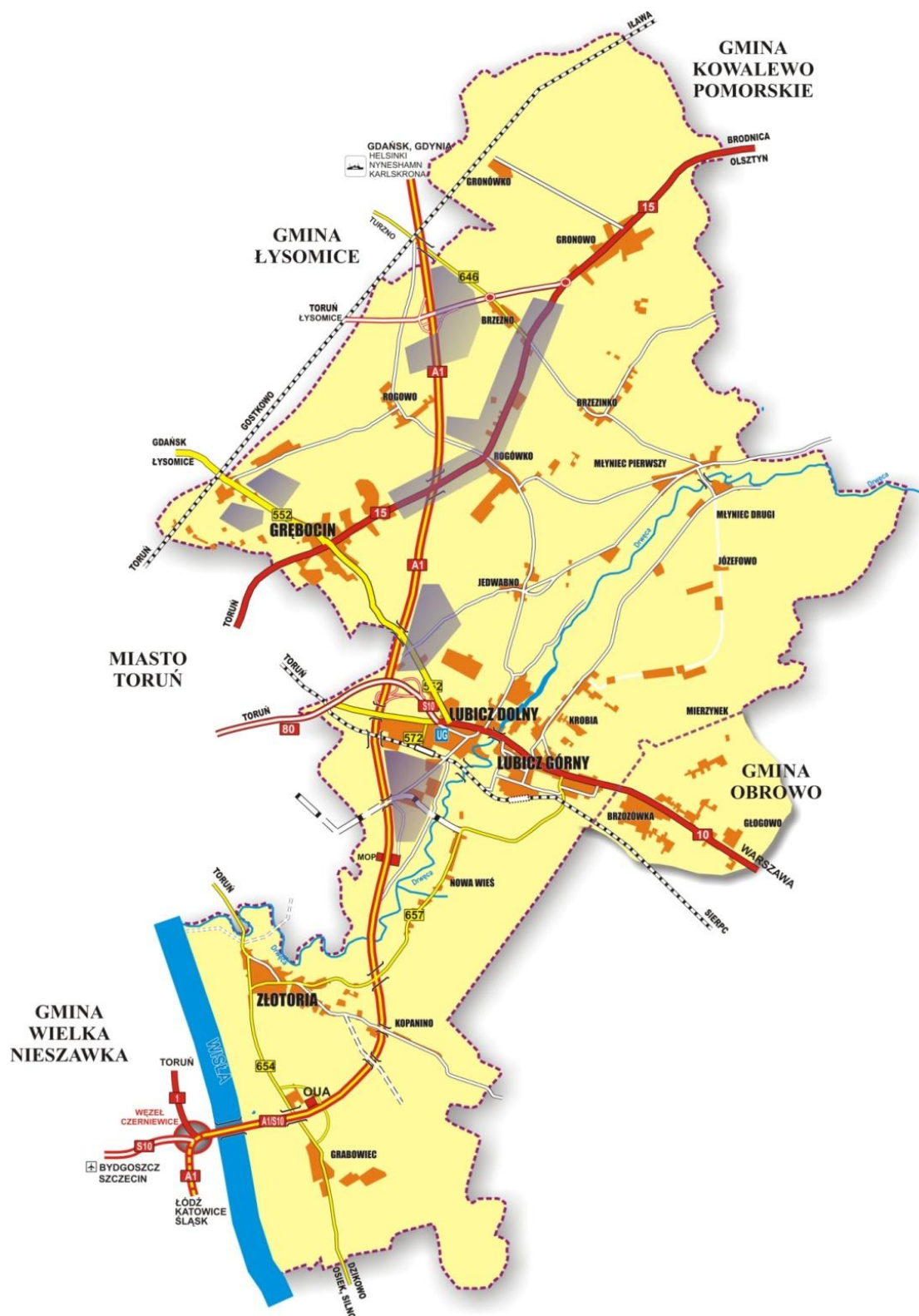
Na terenie Gminy Lubicz znajduje się szereg bardzo atrakcyjnych terenów inwestycyjnych. Część terenów posiada aktualny plan zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego tereny mają przeznaczenie na działalność gospodarczą (komercyjną) oraz usługi.

Tereny inwestycyjne to:

- 1) Tereny położone w bezpośrednim otoczeniu węzła autostradowego A1 „Turzno” oraz planowanej do budowy trasy łączącej węzeł „Turzno” ze specjalną strefą ekonomiczną w Ostaszewie. Tereny posiadają bezpośrednie połączenie z drogą krajową numer 15. W ofercie znajdują się duże kompleksy, których właścicielami są inwestorzy prywatni. Są to działki wielkości od 2 do 30 ha (brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego),
- 2) Tereny wzdłuż drogi krajowej numer 15, biegnącej od Torunia w stronę Brodnicy i Olsztyna na terenie wsi Grębocin, Rogówko i Gronowo. Bezpośredni dostęp do tych terenów jest z drogi krajowej. Na atrakcyjność obszaru wpływa korzystnie niewielka odległość od Torunia oraz bezpośrednia styczność z autostradą A1. Na tym terenie występuje duża pod względem skali różnorodność działek inwestycyjnych od 1 000 m² do 20 ha (brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego),
- 3) Tereny położone po prawej stronie drogi wojewódzkiej numer 552 na terenie wsi Grębocin. Droga 552 łączy Lubicz z Łysomicami i drogą krajową numer 1 oraz specjalną strefą ekonomiczną w Ostaszewie. Atrakcyjność tego obszaru stanowi bezpośrednia bliskość czynnej stacji kolejowej Papowo Toruńskie (na trasie kolejowej Toruń – Jabłonowo Pomorskie – Olsztyn) (istnieje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego),
- 4) Tereny położone w bezpośredniej bliskości węzła autostradowego A1 Lubicz, drogi krajowej numer 10 łączącej Toruń z Warszawą oraz drogi wojewódzkiej numer 552 łączącej Lubicz z Łysomicami i drogą krajową numer 1. Tereny te położone są tuż przy granicy miejscowości Lubicz Dolny i miasta Torunia. Są to kompleksy prywatnych terenów o różnorodnej wielkości, największe kompleksy działek mają ok. 35 ha (istnieje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego),
- 5) Tereny w strefie rozwoju gospodarczej „Małgorzатовo - Lubicz Dolny”, zlokalizowane tuż przy węźle autostradowym A1 Lubicz, w pobliżu drogi krajowej nr 10 łączącej Toruń z Warszawą. W niedalekiej odległości (ok. 0,5-1 km) od tych obszarów znajduje się Miejsce Obsługi Podróżnych „Nowa Wieś”

przy autostradzie A1. W pobliżu jest także czynna stacja kolejowa Lubicz (istnieje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego).

Rysunek 3. Usytuowanie dużych kompleksów terenów inwestycyjnych Gminy Lubicz

Źródło: Urząd Gminy Lubicz.

Poziom bezrobocie

Bezrobocie w powiecie toruńskim na dzień 31.12.2010r. kształtowało się na poziomie 17,8% przy średnim poziomie bezrobocia w województwie kujawsko – pomorskim – 17,0% w tym samym okresie.

Liczbę bezrobotnych w powiecie toruńskim i województwie kujawsko – pomorskim w latach 2000, 2005 i 2010 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Liczba bezrobotnych w Gminie Lubicz

Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych		Bezrobotni z prawem do zasiłku		Udział grupy z prawem do zasiłku
		ogółem	kobiety	razem	kobiety	
Województwo kujawsko - pomorskie	2000r.	181230	102485	39934	16721	22,0%
	2005r.	188021	103872	30215	12196	16,1%
	2010r.	139401	75696	26416	12436	18,95%
Powiat toruński	2000r.	6625	3737	1072	419	16,18%
	2005r.	8245	4440	1723	746	20,90%
	2010r.	6103	3309	1703	905	27,90%

Źródło: BDL GUS.

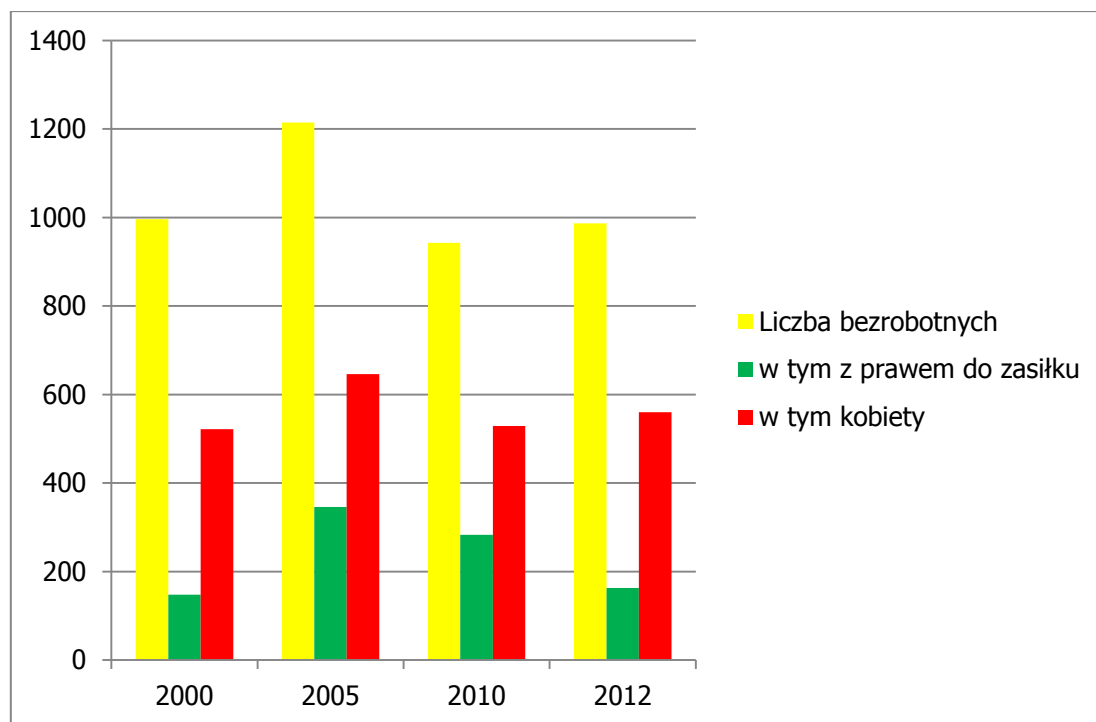
Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Toruniu i Urzędu Gminy Lubicz strukturę bezrobotnych w Gminie Lubicz przedstawiają poniższa tabela i wykres.

Tabela 11. Struktura bezrobotnych w Gminie Lubicz

	31.12.2000	31.12.2005	31.12.2010	30.09.2012
Liczba bezrobotnych	996	1215	943	987
w tym z prawem do zasiłku (odsetek ogółu bezrobotnych)	148 (14,8%)	346 (28,5%)	283 (30,1%)	163 (16,5%)
w tym kobiety (odsetek ogółu bezrobotnych)	522 (52,4%)	646 (53,2%)	529 (56,1%)	560 (56,7%)
Stopa bezrobocia (szacunkowo na bazie wyliczeń własnych)	13,6%	13,3%	9,6%	10,9%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy i Urząd Gminy Lubicz.

Wykres 7. Struktura bezrobotnych w Gminie Lubicz

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy i Urząd Gminy Lubicz.

2.5. Sfera społeczna

Pomoc społeczna

Charakterystycznym wyznacznikiem położenia ekonomicznego mieszkańców gminy jest skala pomocy społecznej świadczonej dla jej mieszkańców. Jednostką organizacyjną Gminy Lubicz świadczącą usługi w zakresie pomocy społecznej jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubiczu.

Liczbę rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy Lubicz przedstawia tabela 7.

Głównymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej mieszkańców jest: bezrobocie, ubóstwo, długotrwała choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa i niepełnosprawność.

Tabela 12. Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy Lubicz

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w tych rodzinach		
	2000	2005	2011	2000	2005	2011
Ubóstwo	632	315	281	2205	1024	877
Sieroctwo	1	2	0	4	5	0
Bezdomność	0	6	3	0	8	11
Potrzeba ochrony macierzyństwa	95	87	58	377	364	276
Bezrobocie	126	295	337	347	1160	1152
Niepełnosprawność	92	46	100	112	159	224
Długotrwała choroba	56	130	121	93	488	304
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym:	275	98	53	1089	269	219
- rodziny niepełne	76	112	34	212	357	100
- rodziny wielodzietne	199	35	18	902	247	116
Alkoholizm	12	22	25	52	58	62
Narkomania	1	0	0	1	0	0
Trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	7	10	12	13	14
Przemoc w rodzinie	1	3	19	3	12	27
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	0	7	1	0	29	5
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0	0	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	24	0	0	118	0	0

Źródło: Urząd Gminy Lubicz.

Edukacja

Na terenie Gminy Lubicz funkcjonuje 6 szkół podstawowych, do których w 2012r. uczęszczało 1475 uczniów oraz 2 gimnazja, do których uczęszczało 538 uczniów.

Gminny system oświatowy tworzą:

1) Zespół Szkół nr 1 w Lubiczu Górnym:

- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Tadeusza Kościuszki w Lubiczu (wraz z oddziałem przedszkolnym),
- Gimnazjum nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Lubiczu;

2) Zespół Szkół nr 2 w Grębocinie:

- Szkoła Podstawowa w Grębocinie (wraz z oddziałem przedszkolnym),
- Gimnazjum nr 2 w Grębocinie;

3) Szkoła Podstawowa nr 1 w Lubiczu Dolnym (wraz z oddziałem przedszkolnym);

4) Szkoła Podstawowa w Gronowie (wraz z oddziałem przedszkolnym);

5) Szkoła Podstawowa w Młyńcu Pierwszym (wraz z oddziałem przedszkolnym);

6) Szkoła Podstawowa w Złotorii (wraz z oddziałem przedszkolnym).

Zdjęcie 4. Plac zabaw w Grębocinie

Źródło: Urząd Gminy Lubicz.

Dodatkowo na terenie gminy funkcjonuje 5 przedszkoli, 3 punkty przedszkolne i 19 oddziałów „0”. Szczegółowe zestawienie rodzajów i liczby placówek edukacyjnych oraz ich wychowanków przedstawia tabela 13.

Tabela 13. Rodzaje i liczba placówek edukacyjnych i liczba ich wychowanków

Lp.	Wyszczególnienie	2000	2005	2010	2012
1.	Liczba szkół podstawowych	6	6	6	6
2	Liczba oddziałów szkół podstawowych	71	66	70	71
3	Liczba uczniów w szkołach podstawowych	1524	1320	1440	1475
4.	Liczba nauczycieli w szkołach podstawowych	154	144	161	148
5.	Liczba gimnazjów	2	2	2	2
6.	Liczba uczniów gimnazjum	488	613	563	538
7.	Liczba oddziałów gimnazjum	20	24	24	20
8.	Liczba nauczycieli w gimnazjach	46	54	69	68
9.	Liczba przedszkoli	1	1	5	5
10	Liczba wychowanków w przedszkolach	100	100	676	744
11.	Liczba nauczycieli w przedszkolach	9	10	34	35
12.	Liczba oddziałów „0”	10	12	13	19
13.	Liczba dzieci w oddziałach przedszkolnych „0”	208	225	260	399
14.	Liczba nauczycieli w oddziałach „0”	12	12	14	14
15.	Liczba punktów przedszkolnych	0	0	0	3
16.	Liczba wychowanków w punktach przedszkolnych	0	0	0	32
17.	Liczba nauczycieli w punktach przedszkolnych	0	0	0	3

Źródło: Urząd Gminy Lubicz.

W gminie od ponad 60 lat funkcjonuje biblioteka gminna. Główna siedziba Gminnej Biblioteki Publicznej mieści się w Lubiczu Dolnym, natomiast jej 4 filie w Lubiczu Górnym, Złotorii, Grębocinie i Gronowie.

Obszar Gminy Lubicz położony po stronie Diecezji Toruńskiej należy do Dekanatu Toruń III oraz Dekanatu Kowalewo Pomorskie i dzieli się na następujące parafie:

- Parafia w Grębocinie p.w. Świętej Teresy od Dzieciątka Jezus,
- Parafia w Gronowie p.w. Świętego Mikołaja wraz z kaplicą p.w. św. Rocha w Brzezinku
- Parafia w Lubiczu Dolnym p.w. Świętego Stanisława Biskupa i Męczennika,
- Parafia w Rogowie p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego,
- Parafia w Złotorii, p.w. Świętego Wojciecha z kościołem filialnym p.w. Chrystusa Króla w Grabowcu

Obszar gminy położony po stronie Diecezji Włocławskiej należy do Dekanatu Lubickiego i obejmuje Parafię w Lubiczu Górnym pw. Matki Bożej i Świętego Wacława wraz z kościołem filialnym p.w. Ignacego Loyoli w Młyńcu Drugim.

Usługi medyczne na terenie gminy świadczą:

- Lecznice CITOMED Sp. z o.o., Przychodnia w Lubiczu Górnym,
- NZOZ Praktyka Lekarza Rodzinnego w Złotorii,
- NZOZ Praktyka Lekarza Rodzinnego w Grębocinie,
- NZOZ Poradnia Rehabilitacyjna „ReVITA” w Lubiczu Górnym,

oraz punkty indywidualnej praktyki lekarskiej prowadzone przez lekarzy medycyny rodzinnej, stomatologów i ginekologa.

Tabela 14. Rodzaj zakładów opieki zdrowotnej i stan zatrudnienia

Rodzaj zakładu opieki zdrowotnej	Zatrudnienie
Lecznice „Citomed” Sp. z o.o. Przychodnia w Lubiczu Górnym	1 pediatra 2 lekarzy internistów 1 ginekolog 2 stomatologów 4 pielęgniarki 1 położna 1 higienistka szkolna

NZOZ Praktyka Lekarska Lekarza Rodzinnego w Grębocinie	2 lekarzy 4 pielęgniarki
NZOZ Praktyka Lekarza Rodzinnego wykonywana przez lekarza medycyny rodzinnej w Złotorii	1 lekarz 3 pielęgniarki 1 rejestratorka
Poradnia Rehabilitacyjna „REVITA” w Lubiczu Górnym	1 lekarz 4 fizjoterapeutów 1 masażysta
Indywidualna Praktyka Lekarska w zakresie stomatologii ogólnej w Grębocinie	1 lekarz stomatolog 1 pomoc dentystyczna
Praktyka Lekarska lekarza stomatologa w Złotorii	1 lekarz stomatolog 1 pomoc dentystyczna

Źródło: Urząd Gminy Lubicz.

Na terenie Gminy Lubicz istnieją następujące obiekty infrastruktury sportowej:

- kompleks boisk sportowych „Orlik” w Grębocinie – przy Zespole Szkół nr 2 – oddany do użytku w 2008r.,
- kompleks boisk sportowych „Orlik” w Lubiczu Górnym – przy Zespole Szkół Nr 1 – oddany do użytku w 2011r.,
- hala sportowa w Lubiczu Górnym – przy Zespole Szkół Nr 1 – oddana do użytku w 2006r.,
- hala sportowa w Grębocinie - przy Zespole Szkół nr 2 – oddana do użytku w 2010r.,
- kompleks boisk sportowych przy Szkole Podstawowej nr 1 w Lubiczu Dolnym – oddany do użytku w 2006r.,
- sala gimnastyczna przy Szkole Podstawowej nr 1 w Lubiczu Dolnym – wyremontowana w 2010r.
- kompleks boisk sportowych przy Szkole Podstawowej w Złotorii – oddany do użytku w 2010r.

Zdjęcie 5. Zespół Szkół nr 1 w Lubiczu Górnym wraz z halą sportową i kompleksem boisk Orlik 2012

Źródło: Urząd Gminy Lubicz.

Na obszarze gminy działają następujące organizacje pozarządowe:

- 1) 4 Koła Seniorów zarejestrowane w Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Toruniu – działalność kulturalno-artystyczna :
 - Klub Seniora „Lubiczanie”,
 - Klub Seniora „Złota Jesień”,
 - Klub Seniora „Arka”,
 - Klub Seniora „Dolina Drwęcy”,
- 2) Koła Gospodyń:
 - Koło Gospodyń Wiejskich w Grębocinie,
 - Koło Gospodyń Wiejskich w Młyńcu Pierwszym,
 - Koło Gospodyń Wiejskich w Jedwabnie,
 - Koło Gospodyń Wiejskich w Brzezinku,
- 3) c) Stowarzyszenia Kultury Fizycznej nie prowadzące działalności gospodarczej:
 - LKS „Sokół”,
 - KS „Saturn”,
 - KS „Jeziorak”,

- KS „Flisak” Złotorya,
- KS „Krobia”

4) Uczniowskie Kluby Sportowe:

- UKS „Żak”,
- UKS Grębocin,
- UKS „Sprint”,
- UKS „Drwęca Novar”,

5) Fundacja „ŚWIĄTYNIA SZTUKI” w Grębocinie,

6) Stowarzyszenia zarejestrowane w Sądzie Rejonowym w Toruniu:

- Stowarzyszenie Producentów Rolnych „Zagroda” w Jedwabnie,
- Stowarzyszenie Kulturalne „POKOLENIA” w Lubiczu,
- Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Lubicz w Złotorii,
- Stowarzyszenie „Rota Zbrojna Grodu Lubicz”,
- Stowarzyszenie „Towarzystwo Inicjatyw Lokalnych w Lubiczu”,
- Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu „SYNERGIA”,
- Stowarzyszenie na Rzecz Promowania Edukacji Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej „Stumilowy Las” w Lubiczu,
- Stowarzyszenie Mieszkańców Społecznie Aktywnych Wsi Rogówko,
- Stowarzyszenie Klub Jeździecki Młyńska Struga w Grabowcu,
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Lubicza,
- Stowarzyszenie Grupa Falco 2 z s. w Złotorii,
- Towarzystwo Miłośników Wsi Kopanino,
- Stowarzyszenie Kobiet na Rzecz Rozwoju Wsi Brzezinko
- Uczniowski Klub Sportowy „Drwęca Novar” przy Zespole Szkół Nr 1 w Lubiczu Górnym,

7) Koła łowieckie:

- Koło Łowieckie „OSTOJA” w Toruniu, ul. Kozacka 48/1, Łowczy Koła Grzegorz Karpik,
- Koło Łowieckie „MŁODZIK” Złotorya, ul. Toruńska 50, Łowczy Koła Andrzej Szczepanowski,

- Wojskowe Koło Łowieckie „Nr 235 OSA” w Toruniu, ul. Sobieskiego 36, Łowczy Koła Mirosław Jędrachowicz.

Jednocześnie Gmina Lubicz jest jedną z trzech gmin tworzących założone w 2006 roku Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Podgrodzie toruńskie”.

2.6. Wnioski z przeprowadzonej diagnozy

Gospodarka i środowisko przyrodnicze

Gmina Lubicz nie jest gminą typowo rolniczą. Z każdym rokiem staje się ona coraz bardziej gminą typowo podmiejską. Jednakże rolnictwo i ogrodnictwo nadal odgrywa ważną rolę. Indywidualne gospodarstwa rolne produkują głównie na rynek, niemniej jednak większość z nich utrzymuje się przede wszystkim z działalności pozarolniczej.

Większość firm zarejestrowanych na terenie gminy działa w sektorze handlowo – usługowym. Bardzo wielu mieszkańców dojeżdża do pracy do Torunia.

Poziom bezrobocia w gminie utrzymuje się w ciągu ostatnich kilku lat na podobnym poziomie (około 950 osób). Wyjątek stanowi rok 2005, kiedy liczba bezrobotnych wzrosła w stosunku do roku 2000 o ponad 200 osób. Stopa bezrobocia (szacowana na bazie własnych wyliczeń) jest niższa od stopy bezrobocia notowanej dla całego województwa kujawsko – pomorskiego, jak i dla powiatu toruńskiego.

Oferta inwestycyjna gminy jest bardzo atrakcyjna i szeroka. Część terenów inwestycyjnych posiada miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, z którego wynika, że tereny przeznaczone są głównie pod rozwój usług komercyjnych.

Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura

Gmina posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg. Drogi gminne wymagają jednak modernizacji i poprawy jakości nawierzchni. Brakuje jednak dróg pełniących rolę obwodnic wsi dla pojazdów wjeżdżających i zjeżdżających z autostrady A1. W szczególności problem ten doskwiera mieszkańcom miejscowości Lubicz Dolny i Lubicz Górny.

W ostatnich latach na terenie gminy w bardzo dużym stopniu uległ poprawie dostęp do sieci szerokopasmowego Internetu, co stworzyło możliwości rozwoju przedsiębiorczości oraz poprawiło jakość życia mieszkańców.

Stopień zwodociągowania w gminie jest bardzo wysoki, natomiast stopień skanalizowania jest średni, aczkolwiek trwają inwestycje polegające na rozbudowie sieci kanalizacyjnej wraz z przepompowniami.

Centra największych miejscowości w gminie zostały już skanalizowane, zaś Grębocin zostanie skanalizowany wkrótce. Ponadto należy zauważyć, że część zabudowy w gminie jest rozproszona, co predysponuje do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków. Aktualnie 315 gospodarstw dysponuje takimi oczyszczalniami.

Gospodarka energetyczna w gminie jest oparta na konwencjonalnych źródłach ciepła, tj. węgla, drewnie, w mniejszym stopniu biopaliwach, gazie propan-butan oraz od niedawna ziemnym. Ponadto wielu mieszkańców spala tworzywa sztuczne i inne odpady, co przyczynia się do znacznego zanieczyszczenia środowiska zwłaszcza w okresie grzewczym.

Sfera społeczna

Pod względem powierzchni Gmina Lubicz stanowi jedną z najmniejszych gmin wiejskich w powiecie toruńskim, natomiast pod względem liczby ludności zajmuje pierwszą lokatę. W ostatnim dziesięcioleciu liczba ludności gminy sukcesywnie rosła, czemu sprzyjał dodatni przyrost naturalny, dodatnie saldo migracji oraz wysoki udział osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym. Największa liczba osób zamieszkuje w Lubiczu Górnym, Lubiczu Dolnym i Grębocinie oraz Złotorii i Krobi.

Na terenie gminy duża liczba rodzin i osób korzysta z pomocy społecznej z przyczyn wynikających z bezrobocia, ubóstwa, długotrwałej choroby, potrzeby ochrony macierzyństwa i niepełnosprawności.

Na obszarze gminy występuje optymalna sieć przedszkoli i szkół, natomiast nie ma żłobka ani innych form opieki nad dziećmi do lat 3. Infrastruktura społeczna, w tym szkolna, sportowa i kulturalna, jest dobrze rozwinięta i wymaga niewielkiego dostosowania do potrzeb niektórych miejscowości.

Inicjatorami przedsięwzięć o charakterze społecznym są najczęściej organizacje pozarządowe, takie jak kluby seniora, OSP, kluby sportowe i łowieckie, koła gospodyń wiejskich i inne stowarzyszenia. Podejmowane przez te organizacje przedsięwzięcia służą integracji ludności rodzimej i napływowej.

3. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Gospodarka i środowisko przyrodnicze	
▪ Korzystne położenie geograficzne (Pradolina Wisły, Dolina Drwęcy, Jezioro Józefowo) ▪ Potencjał rekreacyjny i kulturowy ▪ Dobra dostępność szlaków komunikacyjnych ▪ Duży potencjał terenów inwestycyjnych ▪ Wyznaczone tereny inwestycyjne w dokumentach planistycznych gminy	▪ Brak strategii rozwoju turystyki na terenie gminy (brak monitorowania ruchu turystycznego) ▪ Niedostateczne wykorzystanie istniejącego potencjału gospodarczego (w tym położenie przy autostradzie, walorów rekreacyjnych) ▪ Zbyt mała skala promocji walorów gminy ▪ Bardzo słabe uzbrojenie terenów inwestycyjnych
Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura	
▪ Dobrze rozwinięta sieć wodociągowa ▪ Generalnie dobrze rozwinięta sieć drogowa ▪ Wystarczająco rozwinięta sieć energetyczna ▪ Przebiegająca przez znaczny obszar gminy sieć gazowa umożliwiającą podłączanie się mieszkańców i przedsiębiorców ▪ Bardzo dobre skomunikowanie gminy komunikacją publiczną z Toruniem i innymi miejscowościami	▪ Słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna na terenach rozwojowych - Gronowo, Gronówko, Rogówko, Grębocin, Lubicz-tereny przy węźle autostradowym oraz pozostałych ▪ Brak sieci gazowej na terenach Grębocina, Rogówka, Rogowa, Brzeźna, Gronowa, Gronówka, Brzezinka, Młynca I, II, Jedwabna, Mierzynka, Grabowca, Kopanina ▪ Zła jakość nawierzchni na wielu odcinkach dróg powiatowych i gminnych ▪ Duży niedobór chodników i ścieżek rowerowych ▪ Niewystarczająca drożność drogi nr 10 na odcinku Lubicz – Dobrzejewice oraz drogi nr 15 i 552 w Grębocinie ▪ Mała ilość odnawialnych źródeł energii ▪ Niewystarczający dostęp do szerokopasmowego Internetu na terenach rzadziej zaludnionych ▪ Słabo rozwinięta sieć światłowodowa

	▪ Za słabe moce istniejących central telefonicznych ▪ Duża ilość materiałów zawierających azbest (pokrycia dachów) ▪ Przestarzała, zaniedbana sieć melioracyjna i za mała ilość punktów retencji wody ▪ Zagrożenie powodzią na terenach położonych wzdłuż Wisły w Grabowcu, Złotorii ▪ Mała ilość i zły stan techniczny mieszkań komunalnych oraz socjalnych ▪ Zbyt duży obszar objęty formami ochrony przyrody (natura 2000, obszary chronionego krajobrazu)
Sfera społeczna	
▪ Zwiększająca się liczba mieszkańców ▪ Dodatni przyrost naturalny ▪ Dodatnie saldo migracji ▪ Wysoki odsetek ludności w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym ▪ Optymalna sieć przedszkoli i szkół w tym zawodowych ▪ Dobra baza sportowa i materialna Zespołów Szkół ▪ Duża liczba organizacji pozarządowych ▪ Prężnie działające kluby seniora i OSP ▪ Dobra lokalizacja i funkcjonowanie sieci bibliotek ▪ Bogata historia, kultura i tradycja regionu ▪ Wspieranie społecznych inicjatyw przez samorząd gminny ▪ Bogata oferta i zaplecze artystyczne Muzeum Drukarstwa i Piśmiennictwa w Grębocinie	▪ Niewystarczająca integracja ludności napływowej i rodzimej na terenie gminy ▪ Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej ▪ Bezrobocie zwłaszcza wśród kobiet ▪ Brak żłobka lub innych form opieki nad dziećmi do lat 3 ▪ Niewystarczająca i niedostosowana do potrzeb niektórych miejscowości infrastruktura społeczna, w tym szkolna, sportowa, kulturalna ▪ Potrzeba szerszej oferta spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży ▪ Mały dostęp do lekarzy specjalistów ▪ Brak zidentyfikowanych produktów lokalnych ▪ Niewystarczająca baza lokalowa administracji gminnej ▪ Brak infrastruktury pomocowej na terenie gminy (dzienne domy pobytu, jadłodajnie, noclegownie, świetlice wsparcia dzieci i młodzieży itp.) ▪ Niewystarczający system komunikacji społecznej i informacji

SZANSE	ZAGROŻENIA
Gospodarka i środowisko przyrodnicze	
▪ Bliskość Torunia ▪ Możliwość wykorzystania ruchu turystycznego Torunia ▪ Rozwój drobnej przedsiębiorczości w oparciu o posiadane walory turystyczne i rekreacyjne ▪ Dużo uzbrojonych terenów pod inwestycje ▪ Możliwość stworzenia przywilejów dla nowoinwestujących firm ▪ Możliwość przekwalifikowania terenów rolniczych na tereny inwestycyjne ▪ Rozwój usług turystycznych i agroturystycznych (w tym czerpanie z doświadczeń istniejących podmiotów) ▪ Przyciągnięcie większej liczby turystów, inwestorów i mieszkańców poprzez zwiększenie skali promocji gminy	▪ Ograniczenia w rozwoju terenów inwestycyjnych w Małgorzacie z powodu braku budowy „Traktu Leśnego” ▪ Zbyt duża urbanizacja terenów gminy ▪ Hamowanie rozwoju rolnictwa ze strony ludności napływowej ▪ Lokalizacja terenów inwestycyjnych na gruntach najlepszych klas w skali gminy (koszty odrolnienia) ▪ Niedrożne rozwiązania na drogach wylotowych w kierunku Torunia
Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura	
▪ Dobre tereny nadające się na lokalizację odnawialnych źródeł energii (np. biogazowni) ▪ Sprzyjające rozwojowi energetyki wodnej cieki wodne ▪ Wystarczająca ilość zinwentaryzowanych gruntów jako zaplecze surowcowe dla biogazowni	▪ Zbyt wolne tempo zamiany linii napowietrznych na kablowe (energetyka i telekomunikacja) ▪ Aktualnie obowiązujące unormowania gminne utrudniające rozwój energetyki wiatrowej ▪ Niezabezpieczone skarpy i osuwiska wzdłuż Drwęcy
Sfera społeczna	
▪ Utworzenie szkoły średniej o profilu artystycznym ▪ Zwiększenie oferty sportowej w szkołach (innowacje) ▪ Utworzenie środowiskowych centrów kultury i gminnego domu kultury ▪ Zachowanie i kultywowanie tradycji, obrzędów i zwyczajów lokalnych ▪ Wypromowanie produktów lokalnych ▪ Wykorzystanie dużego potencjału i aktywności mieszkańców ▪ Wykorzystanie lokalowej bazy szkół do	▪ Wzrost patologii ▪ Starzejące się społeczeństwo ▪ Emigracja zarobkowa ▪ Zwiększająca się liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi ▪ Niewystarczające środki finansowe na dotowanie bieżącej działalności sportowej

działalności kulturalnej ▪ Możliwość pozyskania wsparcia finansowego na działania społeczne od lokalnych przedsiębiorców i mieszkańców ▪ Możliwość wykorzystania dotacji unijnych na sferę społeczną	
--	--

4. Kierunki rozwoju

4.1. Obszary problemowe

Problem główny

NIEDOSTATECZNIE WYKORZYSTANY POTENCJAŁ GMINY LUBICZ

Problemy w poszczególnych sferach:

1. Gospodarka i środowisko przyrodnicze

Niewystarczające środki na tworzenie warunków do inwestowania

- Słabe uzbrojenie terenów inwestycyjnych
- Niewystarczające wykorzystanie potencjału gospodarczego
- Zbyt mała skala promocji gminy

2. Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura

Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura techniczna

- Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura drogowa, wodno-kanalizacyjna, gazowa i teleinformatyczna
- Nadmierna emisja szkodliwych substancji wynikająca z małej ilości źródeł energii odnawialnej
- Zagrożenia wynikające z zatrucia środowiska (duża energochłonność istniejących obiektów użyteczności publicznej i mieszkalnych, duża ilość wyrobów zawierających azbest)
- Mała liczba i zły stan techniczny mieszkań komunalnych oraz brak lokali socjalnych

3. Sfera społeczna

Trudność w zaspokajaniu rosnących potrzeb i oczekiwań społecznych

- Niewystarczająca integracja ludności napływowej i rodzimej na terenie gminy
- Duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej i złożoność problemów, wzrost patologii
- Brak żłobka lub innych form opieki nad dziećmi do lat 3
- Niewystarczająca i niedostosowana do potrzeb niektórych miejscowości infrastruktura społeczna, w tym szkolna, sportowa, kulturalna
- Potrzeba zwiększenia oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży
- Utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów
- Brak zidentyfikowanych produktów i symboli lokalnych, regionalnych
- Niewystarczająca baza lokalowa administracji gminnej
- Brak infrastruktury pomocowej na terenie gminy (dzienne domy pobytu, jadłodajnie, noclegownie, świetlice wsparcia dzieci i młodzieży itp.)
- Niewystarczający system komunikacji społecznej i informacji
- Pojawiające się sytuacje kryzysowe lub inne związane z zagrożeniem bezpieczeństwa mieszkańców

4.2. Cele rozwoju gminy

Cel główny

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GMINY LUBICZ

Cele w poszczególnych sferach:

1. Gospodarka i środowisko przyrodnicze

Tworzenie warunków do inwestowania

- Uzbrojenie terenów inwestycyjnych
- Pełne wykorzystanie potencjału gospodarczego
- Zwiększenie skali promocji gminy

2. Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura

Rozbudowa i poprawa infrastruktury technicznej

- Rozwój infrastruktury drogowej, wodno-kanalizacyjnej, gazowej i teleinformatycznej
- Stworzenie warunków do rozwoju odnawialnych źródeł energii
- Zmniejszenie zagrożeń wynikających z zanieczyszczenia środowiska
- Zwiększenie liczby i poprawa stanu technicznego mieszkań komunalnych oraz lokali socjalnych

3. Sfera społeczna

Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców

- Zwiększenie integracji ludności napływowej i rodzimej na terenie gminy
- Podniesienie poziomu usług socjalnych
- Stworzenie warunków do rozwoju form opieki nad dziećmi do lat 3
- Rozwój i poprawa istniejącej infrastruktury społecznej, w tym szkolnej, sportowej i kulturalnej
- Wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży
- Stworzenie warunków sprzyjających zwiększeniu dostępu do lekarzy specjalistów
- Identyfikacja i promocja produktów i symboli lokalnych
- Poprawa bazy lokalowej administracji gminnej
- Stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi infrastruktury pomocowej na terenie gminy
- Modyfikacja i unowocześnienie systemu komunikacji społecznej i informacji
- Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców oraz zwiększenie skuteczności działań służb ochrony i bezpieczeństwa

5. Planowane przedsięwzięcia

Cel główny: Zrównoważony rozwój Gminy Lubicz	
Cel szczegółowy 1. Tworzenie warunków do inwestowania	
Cel bezpośredni:	Przedsięwzięcia*:
1. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych	- Przygotowanie prawne terenów inwestycyjnych w północnej części gminy (przygotowanie dokumentacji planistycznej) - Budowa i rozbudowa infrastruktury gminnej (wodociągi, kanalizacja, drogi) - Stworzenie warunków dla budowy infrastruktury komercyjnej (gaz, prąd, telekomunikacja itp.)
2. Wykorzystanie potencjału gospodarczego	- Stworzenie systemu zachęt dla inwestorów np. podatkowych - Wspieranie różnicowania działalności rolniczej poprzez budowę targowiska, popularyzację marek lokalnych, rozwój agroturystyki - Wykorzystanie potencjału turystycznego poprzez stworzenie jednolitego systemu oznakowania szlaków turystycznych, przygotowanie portalu turystycznego, opracowanie strategii rozwoju turystyki, przygotowanie materiałów promocyjnych - Stwarzanie warunków do wykorzystania i promocja odnawialnych źródeł energii
3. Zwiększenie skali promocji gminy	- Budowa i promocja wizerunku gminy - Stworzenie systemu wizualnej promocji lokalnych przedsiębiorców - Budowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz rewitalizacja zabytków (np. ruiny zamku w Złotorii) - Organizacja konkursów, rankingów, plebiscytów wspierających lokalną przedsiębiorczość - Promocja lokalnych przedsiębiorców na witrynie internetowej gminy - Promocja lokalnych terenów inwestycyjnych poza gminą - Promocja turystyki

Cel szczegółowy 2. Rozbudowa i poprawa infrastruktury technicznej	
Cel bezpośredni:	Przedsięwzięcia:
1. Rozwój infrastruktury drogowej, wodno-kanalizacyjnej, gazowej i teleinformatycznej	▪ Budowa infrastruktury kanalizacyjnej na terenach inwestycyjnych i mieszkaniowych nieskanalizowanych oraz rozbudowa oczyszczalni ścieków ▪ Rozbudowa przydomowych oczyszczalni ścieków poza aglomeracją ▪ Budowa i remont dróg, budowa chodników i ścieżek rowerowych ▪ Budowa sieci gazowej na terenach inwestycyjnych oraz intensywnej zabudowy mieszkaniowej ▪ Rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej ▪ Wymiana sieci napowietrznej energetycznej i telekomunikacyjnej na kablową ▪ Zwiększenie przepustowości dróg poprzez przebudowę skrzyżowań: – Grębocin – droga nr 15 i 552, – Lubicz Dolny, Górny w ciągu drogi S10 ▪ Budowa południowej obwodnicy Lubicza Dolnego – Traktu Leśnego ▪ Budowa północnej obwodnicy od węzła Turzno w połączeniu z droga krajową nr 15 do drogi nr 10 ▪ Przyspieszenie przebudowy drogi S 10
2. Stworzenie warunków do rozwoju odnawialnych źródeł energii	▪ Stworzenie warunków do budowy biogazowni, ferm i kolektorów słonecznych oraz elektrowni wodnych
3. Zmniejszenie zagrożeń wynikających z zanieczyszczenia środowiska	▪ Likwidacja materiałów zawierających azbest ▪ Budowa i remont sieci melioracyjnej oraz budowa zbiorników retencyjnych ▪ Zabezpieczenie skarp i osuwisk wzdłuż Drwęcy ▪ Poprawa energochłonności istniejących obiektów użyteczności publicznej i mieszkalnych
4. Zwiększenie liczby i poprawa stanu technicznego mieszkań komunalnych oraz lokali	▪ Budowa i remont mieszkań komunalnych i lokali socjalnych

socjalnych	
Cel szczegółowy 3. Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców	
Cel bezpośredni:	Przedsięwzięcia:
1. Zwiększenie integracji ludności napływowej i rodzimej na terenie gminy	- Organizacja i współorganizacja imprez środowiskowych - Realizacja programów zwiększających integrację społeczną i zawodową osób ubogich i wykluczonych społecznie i podnoszenie standardu usług socjalnych
2. Podniesienie poziomu usług socjalnych i edukacyjnych	- Tworzenie placówek wsparcia dziennego - Stworzenie warunków do rozwoju form wspierania rodziny i pieczy zastępczej oraz opieki nad dziećmi do lat 3
3. Stworzenie i poprawa istniejącej infrastruktury społecznej, w tym szkolnej, sportowej i kulturalnej	- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury szkolnej i sportowej - Budowa krytej pływalni w Lubiczu Górnym - Budowa i modernizacja świetlic środowiskowych i biblioteki
4. Wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych	- Realizacja programów zapewniających alternatywne formy spędzania wolnego czasu i edukacji permanentnej - Stworzenie warunków sprzyjających utworzeniu szkoły średniej o profilu artystycznym
5. Stworzenie warunków sprzyjających zwiększeniu dostępu do lekarzy specjalistów	- Realizacja programów zdrowotnych i profilaktycznych - Podniesienie jakości usług zdrowotnych.
6. Identyfikacja i promocja produktów i symboli lokalnych	Opracowanie i wdrożenie strategii promocji produktów i symboli lokalnych
7. Poprawa bazy lokalowej administracji gminnej oraz	- Rozbudowa i modernizacja budynków administracji publicznej - Realizacja programów związanych z rozwojem infrastruktury pomocowej

infrastruktury pomocowej	
8. Modyfikacja i unowocześnienie systemu komunikacji społecznej i informacji	▪ Unowocześnienie i wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań w zakresie systemu informacyjnego w gminie
9. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców oraz zwiększenie skuteczności działań służb ochrony i bezpieczeństwa	▪ Powołanie i funkcjonowanie straży gminnej oraz wsparcie organizacji pozarządowych i współpraca ze służbami działającymi w sferze poprawy bezpieczeństwa

*Szczegółowe zadania inwestycyjne służące realizacji celów niniejszej strategii zostaną określone w zaktualizowanym Planie Rozwoju Lokalnego oraz zaktualizowanych Planach Odnowy Miejscowości.

6. Spójność kierunków rozwoju gminy i planowanych przedsięwzięć z dokumentami programowymi i planistycznymi

Celem nadrzędnym, ujętym w Strategii Rozwoju Gminy Lubicz na okres 2013-2020 jest *„Stabilny, zrównoważony rozwój Gminy Lubicz”*. Cel ten gmina planuje osiągnąć poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

- 1) Tworzenie warunków do inwestowania,
- 2) Rozwinięcie infrastruktury technicznej,
- 3) Poprawa standardu i jakości życia społecznego mieszkańców.

Powyższe cele są spójne z celami zawartymi w następujących dokumentach programowych i planistycznych wyższego rzędu:

- 1) Strategią „Europa 2020”,
- 2) Załoženiami Strategii Rozwoju Kraju 2020,
- 3) Załoženiami Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko–Pomorskiego do roku 2020.

Cel szczegółowy 1 *„Tworzenie warunków do inwestowania”* wpisuje się w następujące cele w/w dokumentów:

- Strategia „Europa 2020” – obszar priorytetowy 2 Wzrost zrównoważony – wspieranie budowy bardziej konkurencyjnej gospodarki niskoemisyjnej, efektywniej korzystającej z zasobów oraz poprawa warunków dla rozwoju przedsiębiorczości. W ramach realizacji tego celu dąży się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia efektywności energetycznej oraz zwiększenia konkurencyjności europejskiej turystyki.
- Założenia Strategii Rozwoju Kraju 2020 – obszar III Spójność społeczna i terytorialna - Tworzenie warunków dla rozwoju miast subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich. Jednym z głównych wyzwań wynikających z cywilizacyjnej presji na środowisko jest ochrona wód powierzchniowych i podziemnych przez kontrolę i monitoring ich czystości, zbierania i przetwarzania odpadów przemysłowych i komunalnych oraz ochrony przyrody i krajobrazu dla zachowania gatunków roślin i zwierząt oraz zdrowych warunków dla rekreacji

i turystyki. Realizacja działań rozwojowych w regionach polegać ma m.in. na wykorzystywaniu specyfiki terytorialnej i pogłębianiu specjalizacji decydujących o przewadze komparatywnej danego obszaru, podejmowaniu działań zmierzających do poprawy atrakcyjności turystycznej oraz wspieraniu tworzenia nowych typów miejsc pracy zorientowanych na turystykę i ekologię.

- Założenia Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020 – obszar Środowisko i Infrastruktura – strategiczne kierunki działań Dostępny region, Gospodarcze wykorzystanie przestrzeni, Uporządkowana przestrzeń. Rozwój województwa ma oprzeć się m. in. na wykorzystaniu unikatowych walorów przyrodniczych i kulturowych stanowiących podstawę dla rozwoju specjalistycznej oferty turystycznej. Dlatego też jednym z kierunków działania jest realizacja polityki specjalnej przewidującej wykorzystanie walorów turystycznych dla osiągnięcia korzyści społecznych i gospodarczych oraz przeciwdziałanie degradacji środowiska wskutek nadmiernej presji turystycznej.

Gmina w ramach realizacji celu *„Tworzenie warunków do inwestowania”* planuje osiągnięcie celów szczegółowych takich jak: uzbrojenie terenów inwestycyjnych, wykorzystanie potencjału gospodarczego i zwiększenie skali promocji gminy m.in. poprzez realizację zadań inwestycyjnych określonych w rozdziale 5 ww. dokumentu.

Drugim celem szczegółowym wynikającym z zapisów niniejszej strategii jest *„Rozwinięcie infrastruktury technicznej”*. Cel ten pozostaje w zgodności z następującymi zapisami dokumentów programowych wyższego rzędu:

- Strategia „Europa 2020” - Zrównoważony rozwój – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej. Cel ten ma być realizowany m. in. poprzez inwestycje w infrastrukturę techniczną, w szczególności w infrastrukturę transportową i energetyczną,
- Założenia Strategii Rozwoju Kraju 2020 – Z zapisów dokumentu wynika, że istotnym czynnikiem wpływającym na procesy rozwojowe jest dostępność transportowa i infrastrukturalna. Zapóźnienia i niespójności w tym zakresie,

nieadekwatność infrastruktury i jej niedopasowanie do potrzeb rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego wymagają kontynuacji wysiłku modernizacyjnego oraz sukcesywnej poprawy sieci transportowej,

- Założenia Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020 – w ramach rozwoju obszarów wiejskich w kolejnych latach, planuje się dalszy rozwój lokalnej infrastruktury technicznej.

Gmina w ramach realizacji celu „*Rozwinięcie infrastruktury technicznej*” planuje osiągnięcie celów szczegółowych takich jak rozwój infrastruktury drogowej, wodno-kanalizacyjnej, gazowej i teleinformatycznej, stworzenie warunków do rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz zmniejszenie zagrożeń wynikających z zanieczyszczenia środowiska oraz zwiększenie liczby i stanu technicznego mieszkań komunalnych i lokali socjalnych. Osiągnięcie ww. celów nastąpi dzięki realizacji planowanych przedsięwzięć w sferze zagospodarowania przestrzennego i infrastruktury.

Cel szczegółowy 3 „*Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców*” wpisuje się w:

- Strategię „Europa 2020” – działanie – Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – gospodarka charakteryzująca się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniająca spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną. Realizacja tego celu przejawiać ma się w walce z ubóstwem i wykluczeniem społecznym, zwiększeniu współczynnika aktywności zawodowej i ograniczeniu strukturalnego bezrobocia, jak również w zwiększeniu poczucia odpowiedzialności społecznej w sektorze biznesu,
- Założenia Strategii Rozwoju Kraju 2020 – cel – Wzrost wydajności gospodarki. W ramach realizacji tego celu planuje się: zwiększenie produktywności gospodarki, wzrost udziału przemysłów średnio i wysoko zaawansowanych technologicznie, zwiększenie konkurencyjności i modernizację rolnictwa oraz poprawę warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej. Ponadto cel ten realizowany ma być poprzez rozwój kapitału społecznego, zwiększenie bezpieczeństwa obywatela oraz wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela,

- Założenia Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do roku 2020 – Rozwój społeczny – głównym celem jest zasadnicza poprawa poziomu wykształcenia oraz poprawa stanu zdrowia, które opierać się będą na zmianie mentalności społeczeństwa i rozwoju infrastruktury.

Cel *„Poprawa standardu i jakości życia społecznego mieszkańców”* osiągnięty zostanie poprzez realizację celów szczegółowych i planowanych przedsięwzięć dotyczących sfery społecznej.

7. System wdrażania, sposoby monitorowania i kontroli

Planowanie strategiczne jest procesem ciągłym. Dla zagwarantowania, że postanowienia przyjęte w strategii będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostaną warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania i weryfikacji. Samorząd Gminy Lubicz pełni rolę koordynatora i organizatora prac nad realizacją Strategii rozwoju Gminy Lubicz.

Organem nadzorującym realizację strategii jest Rada Gminy. Wójt Gminy Lubicz, jako organ wykonawczy odpowiedzialny za wykonanie ujętych w niej założeń, będzie przedkładał Radzie Gminy raz na 2 lata sprawozdania z realizacji celu nadrzędnego i celów szczegółowych.

Poza funkcją nadzorczą, wyłączną kompetencją Rady Gminy będzie uchwalanie zmian w zapisach strategii.

Strategia może być realizowana samodzielnie przez gminę, we współpracy z innymi partnerami lub poprzez inspirowanie i wspieranie realizacji przedsięwzięć innych jednostek. Strategia będzie wdrażana przez pracowników Urzędu Gminy Lubicz i jednostek organizacyjnych gminy.

Za monitoring i przygotowanie sprawozdań z realizacji strategii odpowiedzialny będzie Zespół ds. monitorowania strategii, którego skład zostanie ustalony przez Wójta w porozumieniu z Radą Gminy.

Dla efektywnej realizacji zapisów strategii niezbędne jest stworzenie systemu stałej kontroli i monitoringu realizacji jego ustaleń. Monitoring będzie polegał na systematycznym gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zbieranych od wszystkich realizatorów projektów w ramach strategii. Proces ten będzie służył identyfikacji realizowanych przedsięwzięć oraz porównaniu ich zgodności z założeniami strategii.

Monitoring umożliwia modyfikację poszczególnych elementów przyjętych ustaleń strategicznych. Jednocześnie system ten może być wykorzystywany do ciągłego śledzenia zdarzeń, tendencji i procesów zachodzących w otoczeniu gminy, jak i wewnątrz niej, które mogą wywierać pozytywny lub negatywny wpływ na osiąganie przyjętych celów rozwoju. Pozwala to na zwiększenie zdolności władz

Gminy Lubicz do szybkiej i skutecznej reakcji na zmiany zachodzące zarówno w jej otoczeniu, jak i wewnątrz niej.

Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji strategii.

Ogólnym celem ewaluacji jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji strategii. Głównym zadaniem jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio ze strategią, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze publiczne.

Główne cele zastosowania ewaluacji:

- identyfikacja słabych i mocnych stron,
- oszacowanie możliwości i ograniczeń,
- usprawnienie zarządzania,
- wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działań,
- poprawianie błędów,
- wsparcie alokacji zasobów finansowych,
- ulepszenie procesu decyzyjnego.

W szczególności zadaniem ewaluacji jest dostarczenie odpowiednim odbiorcom dokładnych ocen stanu wdrożenia strategii w zakresie:

- działania strategii,
- wydajności i trwałości w stosunku do założonych celów,
- wpływu na problemy, do których odnosi się strategia,
- wyciągniętych wniosków w celu poprawy wdrożenia strategii i projektowania nowych dokumentów o charakterze strategicznym,
- identyfikacji dobrych praktyk o potencjalnym szerszym zastosowaniu.

Ewaluacja strategii będzie dokonywana w trakcie prac nad sprawozdaniem z wdrażania. Wnioski z ewaluacji i rekomendacje na przyszłość będą stanowić jeden z elementów aktualizacji strategii.

Spis tabel

Tabela 1. Wykaz osób uczestniczących w pracach nad opracowaniem Strategii rozwoju Gminy Lubicz.....	4
Tabela 2. Średni udział procentowy liczby ludności w poszczególnych miejscowościach w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy Lubicz	10
Tabela 3. Liczba ludności Gminy Lubicz w wieku przedprodukcyjnym.....	11
Tabela 4. Liczba ludności Gminy Lubicz w wieku produkcyjnym.....	11
Tabela 5. Liczba ludności Gminy Lubicz w wieku poprodukcyjnym	11
Tabela 6. Zestawienie szlaków turystycznych występujących na terenie Gminy Lubicz	16
Tabela 7. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Lubicz	17
Tabela 8. Sieć dróg gminnych na terenie Gminy Lubicz.....	21
Tabela 9. Liczba przedsiębiorstw w Gminie Lubicz	35
Tabela 10. Liczba bezrobotnych w Gminie Lubicz.....	42
Tabela 11. Struktura bezrobotnych w Gminie Lubicz	42
Tabela 12. Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy Lubicz.....	44
Tabela 13. Rodzaje i liczba placówek edukacyjnych i liczba ich wychowanków	46
Tabela 14. Rodzaj zakładów opieki zdrowotnej i stan zatrudnienia.....	47

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba ludności Gminy Lubicz w latach 2000-2012*.....	9
Wykres 2. Liczba ludności Gminy Lubicz w latach 2000-2011 w podziale ze względu na płeć	9
Wykres 3. Liczba użytkowników sieci gazociągowej w Gminie Lubicz	34

Wykres 4. Podział przedsiębiorstw w Gminie Lubicz według sekcji prowadzonej działalności	36
Wykres 5. Liczba przedsiębiorstw w Gminie Lubicz	36
Wykres 6. Struktura gospodarstw rolnych w Gminie Lubicz	39
Wykres 7. Struktura bezrobotnych w Gminie Lubicz.....	43

Spis rysunków

Rysunek 1. Gmina Lubicz na tle województwa.....	6
Rysunek 2. Podział administracyjny gminy na sołectwa.....	7
Rysunek 3. Usytuowanie dużych kompleksów terenów inwestycyjnych Gminy Lubicz	41

Spis zdjęć

Zdjęcie 1. Zdjęcie miejscowości Grębocin z lotu ptaka	13
Zdjęcie 2. Ruiny zamku w Złotorii	15
Zdjęcie 3. Węzeł autostrady A1 – „Lubicz”	21
Zdjęcie 4. Plac zabaw w Grębocinie	45
Zdjęcie 5. Zespół Szkół nr 1 w Lubiczu Górnym wraz z halą sportową i kompleksem boisk Orlik 2012	49